

125

Juni 2019

DISKULOGEN

Mysteriet Alexander Elg • Ändra hur orter skrivs ut i Disgen •
I spåren av en kolportör • Snabb åtkomst till multimediafiler •
Nya böcker • Välkomna till Dis monter • Trender i släktforsk-
ningen • Multimedia i Disgen • DNA-kronika • Använd Disbyt •
• Håkan René in memorian • Dalarölotsar

Vi gör din släktforskning enklare.

Innehåll

Ledaren	3
Kort & Gott	4
I spåren av en kolportör	6
Snabb åtkomst till multimedia	10
Dalarölotsar	12
Multimedia i Disgen 2019	16
DNA-krönika	19
Mysteriet Alexander Elg	21
Välkomna till Dis monter	25
Ändra hur orter skrivs ut	26
Disbyt till din hjälp	28
Håkan René	35
Avlidna Dis-medlemmar	35
Insändare	37
Nya böcker	37
Trender i släktforskningen	38
Dis medlemsbutik	39
Funktionärer	40
Regionföreningarna	42

Ångfartyget Gustaf Lagerbjelke, Holmbergs samling, Digitalt Museum.

SEDAN FÖRRA ledaren har Disgen 2019 blivit helt färdig. Det har nog framgått på annat håll. Däremot är den planerade appen för att visa släktforskningen i mobilen fortfarande bara nästan färdig. Förhoppningsvis blir den klar till Släktforskardagarna i Borås. Appen kommer att ingå i priset för Disgen 2019.

Något annat som också blivit mer färdigt sedan sist är "Nya Disbyt", alltså nytt utseende och nya sökmöjligheter i Disbyt-databasen. Här finns det sedan maj en testversion för alla medlemmar på webbsidan <https://disbyt-staging.dis.se> och det går bra att prova och meddela synpunkter i Dis Forum. Vi räknar med att köra den vanliga versionen och den nya parallellt under flera månader medan användarsynpunkter arbetas in i den nya versionen. Så prova gärna nya Disbyt och kom med dina synpunkter!

Ibland har vi svårt att nå ut med budskapet att nya versioner av Disgen kostar pengar. Vi har sett över språket på hemsidan och andra platser och använder nu begreppet uppgradering då det kostar pengar och uppgradering när det är kostnadsfritt. Modellen är att komma med en uppgradering av Disgen en gång om året. Den blir relativt billig om man redan använder senaste versionen och dyrare om man uppgraderar från äldre version. Uppdateringar däremot är kostnadsfria och innehåller främst felrättningar men ibland nya funktioner.

Ibland kommer åsikten att vi har ändrat något bara för att utveckla tyckte det var roligt att ändra. Det är nästan alltid helt fel – det är knappast så att någon av de alltför få som utvecklar Disgen och Disbyt ändrar på något bara för att det är roligt. Det är alltför mycket arbete bakom. Ibland bedömer vi att den gamla tekniska lösningen inte går att vidareutveckla med en rimlig insats, och då måste vi göra om. Det är inte alltid den typen av överväganden syns utåt och då kan man som användare fråga sig varför det var nödvändigt att ändra. Det går bra att väcka den typen av frågor i Dis Forum! Rent utveckelningsmässigt är däremot sällan en drivkraft, även om det kan förekomma i detaljer – alla funktionärer ska väl ha någon glädje i arbetet. En modern form av snickarglädje kanske man kan säga.

Daniel Berglund
Ordförande

Diskulogen med Släktforskarnytt är medlemstidningen för Föreningen Dis: Föreningen för datorhjälp i släktforskningen.

KONTAKT & AVGIFT
Föreningen Dis
Gamla Linköping
582 46 Linköping
Telefon: 013-149 043
dis@dis.se, www.dis.se
Medlemsavgift: 180 kr per år.
Famijemedlem: 90 kr per år.

KANSLI & FORSKARSTUGA
Hovslagaregatan 3
Gamla Linköping
Öppet måndag-torsdag kl 9-16.
Kansliet har lunchstängt kl 12-13.
Telefontid:
Måndag-torsdag kl 9-15.
Ring gärna innan besök!

KANSLISTER
Marie Andersson
Helena Carlsson

REDAKTÖR
Anna Linder,
diskulogen@dis.se
Burliden 7, 937 92 Burträsk
070-2294804

ANNONSERING
Kontakta redaktör
Anna Linder

ANSVARIG UTGIVARE
Daniel Berglund

LÖSNUMMERPRIS: 30 kr

UPPLAGA: 22 400 exemplar

ISSN: 1101-3826

UTGIVNING: 4 gånger per år

TRYCK: Sandvikens Tryckeri

Bli medlem via Dis webbshop, shop.dis.se, eller kontakta Dis kansli.
Adressändring anmäls via vår självservice, www.dis.se/adress, eller till Dis kansli.
Information om hur Dis hanterar dina personuppgifter hittar du på www.dis.se/personuppgifter.

Kort & Gott

Tomma kyrkogårdar

Gravrätten i Sverige gäller i 25 år från att en avliden begravts. Det går sedan att förlänga gravrätten, men allt fler väljer att återlämna den. Ibland till och med i förtid. På Solna kyrkogård får man till exempel tillbaka fler gravrätter än man nyupplåter. Gravkvarteren börjar likna stora grasmattor. Samma tendens märks i hela landet. Det är så många som lämnar tillbaka gravrätter nu att det på många håll är en väntetid på flera år innan gravstenen tas bort. När det gått 25 år och gravrätten återlämnats kan en ny person begravas på samma plats.

www.norran.se
www.sverigesradio.se

Dis medlemsavgift

Ett förtydligande för föregående nummer av Diskulogen. På Dis årsmöte beslutades att medlemsavgiften för år 2020 kommer att höjas till 190 kronor, och 95 kronor för familjemedlemmar.

Släktforskarvecka i juli

Släktforskarveckan i Dalarna anordnas för tredje året i rad den första veckan i juli. I år arrangeras även en släktforskarvecka i Skåne under samma period. Släktforskarveckan är en vecka fylld med släktforskningsrelaterade aktiviteter på ett flertal platser i de berörda länen.

www.fsbbs.nu/slaktforskarveckan-2019
www.sfvs2019.sgfm.se

Släktforskning i Norge

FRÅN OCH med nästa år, 2020, blir det enklare att släktforska i norska källor. Norska Arkivverket har samarbetat med Ancestry, MyHeritage och FamilySearch för att nästa år kunna göra alla norska kyrkböcker från 1815 till en bit in på 1900-talet sökbara i Digitalarkivet. Information om döpta fram till 1929, vigda fram till 1960 och döda fram till 1927 (eventuellt ända till 1950) blir sökbara.

De norska folkräkningarna har hundra års sekretess, vilket innebär att folkräkningen för 1920 kommer att släppas i slutet av 2020. Denna folkräkning innehåller extra mycket information om invånarnas boendeförhållanden.

www.rotter.se
www.slekt1.com

Över 700 000 porträtt

Porträttentusiasten Omar Henriksson och Föreningen Svenskt Porträttarkiv har passerat 700 000 namngivna porträtt i sin databas Porträttarkiv. Att söka i arkivet är gratis.

Porträtten kommer i huvudsak från porträttgallerier i bokform som gavs ut i mängder under 1900-talets första decennier.

www.portrattarkiv.se
www.genealogi.se

Känner du vår nästa verksamhetsledare?

E**FTERSOM DIS** nuvarande verksamhetsledare Christer Gustavsson börjar fundera på pension kommer vi att rekrytera en ny verksamhetsledare under hösten. Du kanske känner någon som kan passa? Tipsa gärna den personen! Du kanske vill tipsa dig själv? Det går förstås också bra.

Arbetsuppgifterna omfattar till exempel ledning av våra olika utvecklingsprojekt (Disgen, Disbyt, Dispos, openRGD med mera), organisation av marknadsföring av föreningen, informationsspridning inom och utom föreningen, kommunikation med föreningens funktionärer och styrelse, organisation och underhåll av föreningens webbplats och webbrelaterade system.

Den sökande måste ha erfarenhet av projektledning, av utvecklingsprojekt inom it samt tycka att kommunikation är roligt och viktigt.

Förmåga att arbeta självständigt, kunna prioritera och ta egna beslut är väsentligt, samtidigt som det krävs ett gott omdöme så att åtgärder förankras tillräckligt innan de genomförs. Att arbeta tillsammans med ideellt arbetande funktionärer innebär lite speciella arbetsvillkor.

- Kunskaper inom (it-)utveckling är meriterande.
- Egen erfarenhet av släktforskning är meriterande.

Förutom svenska måste engelska behärskas i tal och skrift.

Tjänsten omfattar heltid och är placerad på vårt kansli i Gamla Linköping. Arbetstiderna är flexibla på gott och ont (många ideella funktionärer är aktiva på udda tider) och det finns möjlighet till distansarbete under i alla fall en del av arbetstiden.

Intresserade av tjänsten kan kontakta föreningens ordförande Daniel Berglund, db@dis.se.

I spåren av en kolportör

MORFARS FARS almanackor från slutet av 1800-talet innehåller mycket spännande information. I artikeln, som är en fristående fortsättning från Diskulogen nr 120, skildras några aspekter av en lekmanpredikants liv.

En ny yrkesgrupp etableras

Under 1600-talet påbörjades i Europa försök att reformera den lutherska kyrkan. Klyftan mellan kyrkoortodoxin och fromhetslivet skulle överbryggas. Enligt pietisterna hade betoningen av läran skett på bekostnad av det religiösa livet, vilket lett till att religionen övergått till en intellektualism och formalism. I opposition mot den lutherska ortodoxin betonade man lekmannens roll och individuell omvändelse. Man började hålla möten i hemmen (konventiklar) där endast omvända deltog. Andra viktiga drag var att man betonade bibelns betydelse och höll sig med en sträng etik.

Staten, som ansåg att "enhet i religionen" var nödvändig för samhällets bestånd, förbjöd därför bönemöten i andra lokaler än i kyrkan, till exempel i hemmet, med undantag för familjeandakter. Förbudet reglerades i en förordning från 1726, konventikelplakatet. Under 1800-talet användes konventikelplakatet även mot roparörelsen och frikyrkorörelsen.

Efter att Sverige 1810 fått en tryckfrihetsförordning blev det lättare att sprida pietistiska skrifter genom kringresande försäljare (kolportörer). Konventikelplakatets mötesförbud utgjorde fortfarande ett hinder men eftersom nykterhetsmöten var tillåtna hände att man på dessa även bad, läste bibeln och sjöng psalmer [1]. Först 1868 skrevs lagen om så att det i praktiken blev fritt att hålla sammankomster utanför statskyrkans ramar. Många kolportörer blev också lekmanpredikanter (Tabell 1).

För att samordna och effektivisera verksamheten arbetade en del kolportörer i så kallade traktatsällskap. Kolportörerna fick ibland särskild utbildning och de som sedan arbetade heltid med verksamheten kunde i vissa fall arvoderas. De flesta fick dock förlita sig på någon annan huvudsaklig inkomstkälla. De sex första kolportörer som Risebergarörelsens grundare, Olof Gabriel Hedengren, sände ut 1856 var i grunden lantbrukare, snickare, gjutare, torpare, spiksmed respektive korpral [1].

Inte oväntat mötte de tidiga kolportörerna starkt motstånd från en del präster som hävdade sitt monopol på att förmedla den "rena evangeliska läran". Misstänksamma präster hävdade att kolportörerna bidrog till att undergräva deras inflytande och att

en del av den litteratur de spred inte överensstämde med statskyrkans bekännelse [1].

Per Conrad

Min morfars far, Per Conrad Österberg, föddes i Norrbärke socken i Kopparbergs län 1853. Hans mor, pigan Anna Andersdotter, var ogift, nära 35 år gammal och bodde kvar hos sina föräldrar. Per Conrad var hennes tredje "oäkta" barn på tio år. Födelse- och dopböcker ger inte i något fall ledtrådar till faderns identitet.

Det första hemmet var gården Burkens i Finnbo by. När Per Conrad var tre år tog modern med honom och syskonen Anna Gustava och Anders Gustav till gården Skisshyttan. Där träffade hon Johan Fredrik Österberg som försörjde sig som dräng, kolare och skogvaktare. De gifte sig 1859 men redan året innan föddes dottern Johanna Lovisa. Det skulle bli ytterligare två gemensamma barn fram till 1864. En period bodde familjen på gården Ludvika Hed i Nissbo by utanför Ludvika men slog sig sedan ner på Lillheden i Grangärde socken. Det var härifrån som Per Conrad flyttade när han som sextonåring fick försörja sig själv. Han bar då styvfaderns efternamn. Per Conrad blev dräng på bruket i Ludvika 1869. Vid denna tidpunkt bodde här färre än 1 000 perso-

Bild 1. Per Conrad och Anna Lovisa med de gemensamma barnen Konrad, Dora, Ragnar och Petrus. Bakom står Anna Lovisas dotter Hulda Lovisa med nyblivne maken Axel Pettersson från Södra Vinön. Foto cirka 1898.

Bild 2. Notis i Nerikes Allehanda 1890-01-29.

ner och brukets storhetstid var över. Husförhörslängderna innehåller inga särskilda uppgifter om honom.

Efter knappt fyra år i Ludvika flyttade Per Conrad i oktober 1873 till Örebro. Han bosatte sig i stadens södra kvarter. Det är oklart hur han försörjde sig de första åren. Kanske var han lärning hos en skomakare från födelseförsamlingen Norrbärke som flyttat till Örebro samtidigt som Per Conrad. Genom tidningsarkiv vet vi också att det senast 31 december 1882 fanns en skomakare som hette Per Konrad Österberg i Örebro. Han tjänar dock ihop tillräckligt med pengar för att kunna lägga handpenning på fastigheten där

han bor, gården 48a söder (Jordgatan 1/Rudbecksgatan 30).

Troligen kom Per Conrad i kontakt med väckelserörelsen redan i ungdomen. De kolportörer som verkade i hans hemtrakter från mitten av 1800-talet hade ett styvt arbete med att omvända alla nedsupna människor i byarna. Särskilt framgångsrik var Johannes Andersson i Grangärde. Han åtalades och frikändes 23 gånger för brott mot konventikelplakatet [2]. Också i Närke fick frikyrkorörelsen tidigt ett starkt fäste [1] och när Per Conrad 1883 tillfälligt lämnade Örebro var han enligt utflyttningslängden "predikant". Färden gick till

Västmanland-Dalarna. Han kom till Heby i Västerlövsta socken i augusti. Där omnämns han i två husförhörslängder som kolportör.

Giftermål

Kanske träffade Per Conrad sin blivande hustru, smeddottern Anna Lovisa Dahlman, på ett väckelsemöte. De bodde grannar i Heby och husförhörslängden indikerar att dottern Tekla Viktoria (född 1884) var deras gemensamma barn även om detta inte framgår av födelse- och dopboken. De gifte sig i Västerlövsta den 10 juni 1885, tillbringade sommaren i Grangärde socken men återvände sedan till hustruns föräldrar i Molnebo utanför Heby [3].

I november 1887 återvände Per Conrad till Örebro med sin familj. Yngste sonen, Konrad Nathanael, var bara några månader gammal. Fram till 1895 växte familjen ytterligare med Petrus Efraim, Anna Dorotea ("Dora") och Ragnar Hesekiel. De fem barnen fick alltså två namn varav det ena hämtades ur bibeln. Efter som föräldrarna, enligt anteckningar i kyrkoarkiven, var "separatister" och "hylla baptismens åsichter" döptes de gemensamma barnen inte i svenska kyrkan. En husförhörslängd innehåller dock uppgifter om avbruten och återupptagen konfirmationsunder-

År	Antal kolportörer alla län (Örebro län)	Antal predikanter alla län (Örebro län)
1870	1 (0)	1 (0)
1880	128 (7)	32 (2)
1890	163 (8)	210 (18)
1900	112 (5)	467 (32)
1910	49 (0)	878 (53)

Tabell 1. Folkräkningarna hos Riksarkivets digitala forskarsal ger viss indikation av hur många som försörjde sig som kolportör under senare delen av 1800-talet. Vid förra sekelskiftet dominerar benämningen predikant.

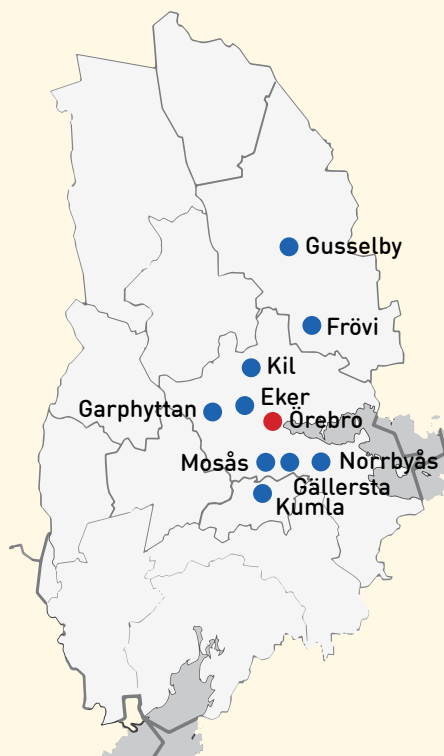

Bild 3. Som kolportör besökte Per Conrad ett stort antal platser framförallt i Närke och Västmanland. De nio orterna ovan ligger inom en radie på fem mil och till var och en kom han vid minst 25 tillfällen 1887–1903.

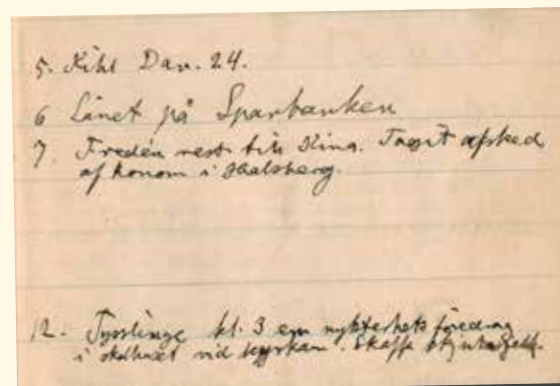

Bild 4. Per Conrads anteckningar för del av mars 1893. Den 5:e talar han i Kil. Två dagar senare träffar han missionären Sven Fredén i Hallsberg [6]. Veckan därpå är det nykterhetsföredrag i Tysslinge.

visning för Konrad och Petrus som båda konfirmeras först i vuxen ålder 1912. Detta var troligen ett krav med hänsyn till deras yrkesval som folkskollärare respektive kantor. Familjen levde gott i Örebro och hade råd att hålla sig med piga. Flera släktingar fick under perioder husrum hos familjen. Per Conrads mor och svärmor tillbringade sina sista år i Örebro.

Med tåg och båt till bönemötet

Per Conrad engagerade sig i Betelkyrkan (Svenska Baptistsamfundet), Brödraförsamlingen och Betlehemsförsamlingen (Svenska Missionsförbundet), missionsföreningarna i Frövi, Gällersta och Norrbyås, Hundraföreningen (sjuk- och begravningskassa), KFUM och i den lokala Blåbandsföreningen (Bild 2). I familjearkivet finns femton almanackor som tillhört Per Conrad som täcker

åren 1887–88, 1890–91 samt 1893–1903. Av de drygt ettusen anteckningar som de innehåller handlar 69 % om religiösa eller troligen religiösa aktiviteter, 16 % avser ekonomiska göromål och 15 % rör familj och bostad, föreningsliv och socialt umgänge samt övriga aktiviteter.

Per Conrads religiösa åtaganden medförde ett omfattande resande. Almanackorna refererar till 107 orter varav många får återkommande besök (Bild 3–4). Kommunikationerna från Örebro var goda och han nyttjade flitigt tåg och båt. Redan i början av 1880-talet hade Sverige, sett till innevånarantalet, ett mer omfattande järnvägsnät än många andra europeiska länder [4]. Mellan 1856 och 1882 anlades i privat och statlig regi 6 305 km järnväg i Sverige.

Till Vinön i Hjälmaran kom Per Conrad regelbundet, både i tjänsten

och privat. Öns missionsförsamling bildades 1876, missionshuset byggdes 1886 och Blåbandsföreningen startades 1898. Sistnämnda år flyttade Per Conrads styvdotter Hulda Lovisa till ön efter att ha gift sig med fiskaren och hemmansägaren Axel Ferdinand Pettersson i Storängen på södra delen av ön. Olika ångbåtar hade anlöpt Vinön sedan 1855 och kanske reste Per Conrad med Dalpilen, Strömsholms kanal, Sven Rinnman, Brage, Wega eller Gustaf Lagerbjelke. Hade Per Conrad ärende till Lännäs blev han säkert rodd den cirka 5 km långa sträckan till Hampetorp [5]. På järnvägsstationen och ångbåtsbryggan möttes Per Conrad i regel upp av den lokala mötesarrangören för vidare transport med häst och vagn eller släde.

Schemat var periodvis minst sagt digert. Dagen efter att dottern Tekla

Bild 5. Per Conrad var en av deltagarna i Svenska missionsförbundets predikantkonferens i Örebro 12-14 september 1900. Konferensen antog bland annat stadgar för en pensionsfond för förbundets predikanter.

avlidit 1893 är han i Eker. Han närvarar sannolikt på begravningen men reser ett par dagar senare till Garp-hyttan. Julafton och juldagen samma år tillbringas i Eker respektive Hörsta, nyårsafton i Frövi och trettonhelgen 1894 i Kil. Enligt anteckningar för januari 1895 har han återkommande åtaganden i Gusselby hela året, ska vara i Frövi den tredje söndagen i varje månad och i Kil och Garphyttan varannan månad.

Av Per Conrads anteckningar framgår också vilka bibelställen han ska beröra på mötena. Flitigast citerar han ur Daniels bok, Johannesevangeliet och Romarbrevet. Kanske är det avsiktligt. Berättelserna i Daniel handlar bland annat om att stå emot religiös förföljelse och att tillbe Gud trots förbud. Almanackorna ger även en bild av Per Conrads nätverk, till exempel predikantkollegor (Bild 4).

Per Conrad avled, 64 år gammal, 1918 och begravdes på Södra kyrkogården. Bruksdrängen från Ludvika hade gjort en fantastisk klassresa. Han ägde två fastigheter, hade flera patent, kunde troligen lite tyska och engelska. Han skrev verser, byggde fioler och fotograferade gärna. I dödsannonsen kallas han "homöopat" och enligt ännu obekräftade uppgifter ska han ha haft mottagning i sin bostad och även drivit en grosshandel. Att Per Conrad engagerade sig i olika samfund och föreningar och att han gifte sig med en kvinna som hade fått barn utanför äktenskapet tyder på stor öppenhet. Han månade om släkt och vänner och stöttade dem ekonomiskt när det behövdes. ▣

Litteratur

1. K. G. Mattsson, Kolportörsverksamhet, http://riseberga.dinstudio.se/gallery_47.html, 2019-04-25.
2. Brefkort från Finnmarken. En hyllning till Dan Andersson och andra bygdeskildrare, ISBN 91-86878-01-9, Bergslagsposten, 1989.
3. U. Örnemark, Smedernas försörjning – Erik Dahlmans sorgliga slut, Smedsforskaren 2011, Nr 2, 4.
4. Nordisk Familjebok, 1800-talsutgåvan, www.runeberg.org.
5. B. Ek, Vinön – En resa, ISBN 91-631-2436-X, Örebro 2002.
6. Wikipedia, uppslagsord Sven Frédén, 2019-04-26.

Snabb åtkomst till multimedia

DET DÖLJER sig en ny funktion bakom ikonerna som visas till vänster på notiserna i levnadsbeskrivningen i Disgen 2019. Vi kallar dem för snabbåtkomstikoner.

När du lägger in en bildnotis i levnadsbeskrivningen så dyker det upp en ikon till vänster på notisraden. När du klickar på ikonen öppnas bilden i ett program som klarar av att visa den aktuella filtypen. Normalt är det något av Windows medskickade program som startar.

När du lägger in en ljudfil eller en film/video väljer du även vilken mediatyp det är. Det valet styr sedan vilken ikon som visas. Windows märker vilken sorts fil det är och startar ett program som kan spela upp den, om det finns ett sådant i din dator, även om filen inte stämmer med mediatypen.

Koppla källor till Disgen

Nu får du ännu mer nytta av källträdet om du har kopplat källhänvisningen till bilden av källan.

I dialogrutan för källhänvisningens egenskaper finns rubriken Koppling.

1. Välj att koppla källan till Riksarkivet eller ArkivDigital.
2. Fyll i leverantörens bild-id. Riksarkivet visar sitt bild-id nere till höger under rubriken Länk, till exempel A0032234_00917 (du anger den sista biten av länken). ArkivDigital visar sitt bild-id (AID) högst uppe till vänster, till exempel v107472a.b1460.s144.

3. Klicka OK.

När du nu klickar på ikonen, för Riksarkivet eller ArkivDigital, till vänster i notisen startar din standardwebbläsare och visar korrekt sida i kyrkboken. Du måste eventuellt först logga in, om du inte redan är inloggad hos leverantören.

Varje gång du öppnar en bild skapas en ny flik i din webbläsare. Det kan vara bra när man jobbar parallellt i flera längder i olika församlingar och snabbt vill hoppa mellan dem.

Insats som kan löna sig

För längder där du arbetar mycket och ofta kommer tillbaka till kan det verkligen löna sig att ha gjort kopplingen till bildleverantören. Det är enkelt att lägga in bild-id genom att öppna källträdet och veckla ut alla hänvisningarna under källan. Nu är det snabbt gjort att bläddra igenom längden och lägga till bild-id på hänvisningarna.

Tycker man inte att behovet av kopplingen är så stort kan det löna sig att göra kopplingen när man registrerar hänvisningen, speciellt om volymens sidor inte är numrerade eller om volymen avser ett antal olika längder med egna sidnummer så att till exempel sidan 1 förekommer mer än en gång.

Fler nyttigheter

Lärare i släktforskning trycker på att man ska vara noggrann med uppgiften om källan. Min lärare gick så långt

att hon ansåg att man inte bara skulle ange sidan utan också platsen som ofta angavs högst upp på den eller direkt ovanför familjen man var intresserad av. Överför man det tänket till registreringen av källhänvisningen blir källträdet en stor hjälp i forskningen. Då går källträdet att använda för att navigera sig in i volymen till en sida i närheten av den sida man vill komma åt. Så mina källhänvisningar ser ofta ut så här: "sid 57 Skattegården Holmåkra" om det är en husförhörslängd, "sid 147 fbu 1808 jan" om det är en födelsebok samt "akt 168 1788-06-07 Anders Jonasson" om det är en bouppteckning.

Det gör att jag enkelt kan hitta en födelsenotis för en nyfunnen släkting i en födelsebok. Visst tar det lite längre tid att registrera det men jag har haft mycket nytta av det senare så den tiden har jag troligen tjänat in med råge eftersom jag forskat mycket i ett fåtal församlingar under många år.

Värdet kommer kanske att minska över tid med tanke på alla de index som bildleverantörerna skapar för att man ska komma rätt in i volymen utan att bläddra. Jag fortsätter ändå att skriva lite mer i källhänvisningen. För mig är det till stor hjälp i min forskning.

Läs om hur du bygger upp ditt källträd i handledningen på webben: www.dis.se/reg-kyrkbok. ▣

i Disgen 2019

The image displays a digital archive interface. On the left, a document viewer shows a scanned page with handwritten text. Below it, a list of items is visible. On the right, a detailed view of a specific item is shown, titled "Levnadsbeskrivning". This view includes a list of biographical details and three media items: a portrait, an audio file, and a video file. Red arrows indicate the flow from the list view to the detailed view, and from the media items in the detailed view to their respective preview windows at the bottom.

Levnadsbeskrivning Lägg till Notis

- (Yrke) Fiskhandlare 1922 (SCB Raus (M) dbu 1922 104-115)
- Född 1846-07-15 i Råå Fiskeläge, Raus (M) (Raus (M) C:3 1828-1861 fbu sid 144 1846 juli).
- Döpt 1846-07-19 (Raus (M) C:3 1828-1861 fbu sid 144 1846 juli).
- Levde 1890 i No 51, Råå Fiskeläge, Raus (M) (Sveriges befolkning 1890).
- Död 1922-12-23 i Råå Fiskeläge, Raus (M) (SCB Raus (M) dbu 1922 104-115).
- Begravd 1922-12-29 i Raus Råå kyrkogård, kv. 1, nr. 477 (kista) (Begravda i Sverige 2009).
- Porträtt: RååPrivat\SvenssonChristina_1846-1922_600_P.jpg +
- Ljud: I:\Backup\Diktafon\2010_1\VN550001.WMA +
- Video: I:\Backup\Film\VideoEgna\3_Sommarpalatset.mp4 +

Three preview windows are shown at the bottom, each linked by a red arrow from the media items in the detailed view:

- A portrait of a woman, linked from the "Porträtt" item.
- An audio player showing the file "VN550001", linked from the "Ljud" item.
- A video player showing a landscape scene, linked from the "Video" item.

Klicka på ikonerna för att se och höra.

Svenska lotsar

Under många århundraden har svenska lotsar sett till att fartyg kommit säkert in i hamn. Lotsarna har inte bara tjänstgjort i vackert väder utan ofta riskerat både liv och lem när de gett sig ut i ogästvänligt väder för att hjälpa fartyg.

DALARÖ HEMBYGDSFÖRENING har gett ut en bok som heter Dalarölotsar. Boken har ett självklart fokus på lotsarna som levde och verkade runt Dalarö, men bjuder även på mycket intressant information som gäller alla lotsar i Sverige.

Många tidiga båtar, till exempel vikingaskepp, var grundgående så behovet av lotshjälp torde inte ha varit så stort. Men då handeln utvecklades och större last behövdes skickas utvecklades mer djupgående, lastdryga skepp som hade större risk att fastna i skärgården vilket ökade behovet av lotshjälp. Stockholms skärgård är svårnavigerat så många familjer som bodde i området kunde tidigt, kanske redan från medeltiden, tjäna extra pengar genom att lotsa båtar.

Med den ökande handeln och lotsbehovet kom snart olika lagar och regler för att säkerställa lotsning. Det var hårda regler och lotsen fick ta allt ansvar. Om något gick på tok blev lotsen hårt straffad.

Gustav Vasa och hans söner började bygga upp en lotsverksamhet. Särskilt för att säkerställa lotsning av Kronans

fartyg. Skärgårdsbor anlätades ofta till lotsposten och hade naturaförmåner och lotshemman som betalning. Man måste bo så att man hade utsikt över farlederna så att någon alltid kunde spana efter fartyg. Lotsyrket gick ofta i arv från far till son, i vissa familjer i väldigt många generationer.

1679 kan räknas som Kungliga Lotsverkets grundande. Enligt 1696 års lotsförordning skulle lotsen alltid vara redo att lotsa. Det är nu som benämningen lots blir vedertagen. Tidigare sa man även ledsagare eller styremän. Lotsen skulle själv hålla med duglig båt. Om lotsen inte följde alla regler i förordningen och utförde sitt arbete snabbt och korrekt måste han ge ersättning till fartyget. Om han inte hade medel till det fick han löpa ett eller flera gatlopp. Om ett skepp blev obrukbart riskerade lotsen att mista livet.

Först 1872 blev lotsarna inrättade under en civil myndighet, Kungliga Lotsstyrelsen, och straffskalan ändrades till mer humana nivåer.

Numera är det Sjöfartsverket som utför lotsning på svenskt vatten. De

har cirka 210 lotsar anställda som tillsammans utför cirka 33 000 lotsningar per år.

Arbetsvillkor

Lotsarna hörde till ett lite högre socialt skick eftersom de både kunde läsa och skriva och hade navigationskunskaper. Men arbetet var hårt och farligt. Det farligaste momentet är när lotsen ska förflytta sig mellan lotsbåten och fartyget för att klättra upp, eller ner, via lotslejdaren. Det finns många som haft nära-döden-upplevelser i samband med dessa manövrar.

Först efter 1875 börjar man få rejäla havsgående lotsbåtar med båtbiträden eller båtsmän. Innan dess skulle lotsen i egen båt ta sig till och från fartyget. Lotsar skulle även vid behov hjälpa andra lotsar med transport.

Lotsarnas löner varierade mycket, främst på grund av att lönen baserades på antal utförda lotsningar. En mästerlots under 1830-talet kunde tjäna allt mellan 6 och 400 riksdaler per år, beroende på var i Sverige han bodde och verkade. Under 1800-talet straffades lotsarna i Dalarö med 2–4

Lotsen går ombord av B A Wikström.

Lots-distrikt och -fördelningar samt lotsplatser.	Lotsäldermän.	Kronolotsar.	Extra lotsar.	Lotslärlingar.	Fyrningsare.	Fyrskutare.	Fyrbiträden.
<i>Norra Distriktet:</i>							
Luleå fördelning, med lotsplatserne Pahaluoto, Kalix, Malörn, Tö- re, Råneå, Liggsjär, Rödkallen, Storrebben, Rönnskär, Åby, Romelsö, Storkåge.....	2	13	8	13	1	1	—
Umeå fördelning, med lotsplatserne Ursviken, Bjuröklubb, Ratan, Bredskär, Jernäsudde, Skagen, Örnsköldsvik, Ulfö.....	3	15	5	11	4	5	7
Sundsvalls fördelning, med lotsplatserne Nyland, Hernö, Åstholm, Sundsvall, Brämö, Agö, Störjungfrun, Lilljung- frun.....	5	27	11	13	5	6	7
Öregrund's fördelning, med lotsplatserne Gåsholma, Gefle, Örsjär, Öre- grund, Svartklubben.....	2	21	—	12	6	6	5
Stockholms fördelning, med lotsplatserne Arholma, Tjockö, Furusund, Svenska högarne, Sandhamn, Husarö, Wax- holm, Stockholm, Berghamn, Dalarö, Lands- ort, Södertelge, Strengnäs.....	7	135	—	42	5	5	3
Norrköpings fördelning, med lotsplatserne Säfvesund, Hartzö, Nyköping, Oxelö, Norrköping, Gränsö, Arkö, Mem, Ket- tilö, Håradssjär, Bokö.....	5	50	2	21	1	1	—
<i>Södra Distriktet:</i>							
Westerviks fördelning, med lotsplatserne Torrö, Stedsholmen, Idösund, Westervik, Öro, Strupö, Kråkelund.....	2	27	—	16	—	—	—
Calmar fördelning, med lotsplatserne Figeholm, Oscarshamn, Wällö, Mönsterås, Timmernabben, Pataholm, Skägge- näs, Calmar, Bergqvara, Borgholm, Degerhamn	2	22	5	18	3	3	2
Carlskrona fördelning, med lotsplatserne Christianopel, Sandhamn, Långören, Ungskär, Stenshamn eller Inlän- gan, Håstholmen, Aspö, Arpö, Gjökalv, Matvik och Ternö, Carlshamn, Pugavik, Hanö, Sölves- borg.....	4	44	—	41	1	1	1
Landskrona fördelning, med lotsplatserne Åhus, Cimbrishamn, Ystad, Trelleborg, Skanör, Malmö, Landskrona, Hel- singborg, Wiken, Höganäs, Torekow eller Hal- lands Wäderö, Engelholm.....	6	24	9	8	5	6	9
Gotlands fördelning, med lotsplatserne Wisby, Kappelshamn och Hals- huk, Lutterhorn, Fårösund, Lergraf, Kyles, St. Olofs hamn, Slite, Härvik, Katthammars- vik, Ljugarn, Ronehamn, Stockvik, Envik, Burgsvik, Klinte, Westergarn.....	9	28	—	19	5	6	5
<i>Vestra Distriktet:</i>							
Onsala fördelning, med lotsplatserne Halmstad, Falkenberg, War- berg, Bua eller Rya, Mönster eller Onsala...	3	11	—	4	2	3	3
Göteborgs fördelning, med lotsplatserne Wrångö, Brännö och Winga, Göteborg, Kongelf, Höno, Kalfsund, Rörö....	3	56	3	25	2	3	2
Marstrands fördelning, med lotsplatserne Marstrand, Hättan, Stora Asker- ön, Uddevalla, Klädesholmen, Kyrkesund, Kä- ringön, Lysekil, Kungshamn.....	3	32	—	12	2	2	2
Strömstads fördelning, med lotsplatserne Dyngö, Warg- eller Wäder- öarne, Hafstensund, Nordkoster, Strömstad	2	19	3	7	1	2	2
S:a 3 Distrikt, 15 fördelningar, 144 lotsplatser.	58	524	46	262	43	50	48

Lots- och fyrpersonal vid 1863 års början.

månaders fängelse vid grundstötning och vid fylleri fick de betala 5–20 riksdaler i böter eller sitta 2–4 dygn i arresten.

Lotsbarnskolor

Då många lotsar bodde i närheten av varandra var det vanligt att lotssläkterna förenades genom giftermål. Det växte upp samhällen med många lotsfamiljer. Jutholmen har kallats lotsarnas ö då det bodde många lotsar där. År 1810 bodde det 22 lotsfamiljer om totalt 76 personer på Jutholmen. På Dalarö bodde samtidigt 14 lotsfamiljer.

För att antas som lotslärling 1827 skulle man vara minst 9 år och kunna grunderna i att läsa och skriva. Flotans skeppsgossekår utbildade då även lotsbarnen. Från 1845 till 1925 drevs lotsbarnskolor parallellt med ordinarie skolor. Lotsbarnskolor kunde startas om det fanns minst fyra skolbarn i området. Det fanns fasta och ambulerande lotsbarnskolor. En termin på de ambulerande lotsbarnskolorna var ofta bara fyra månader. Första året, 1845, startade fem lotsbarnskolor i Stockholms skärgård. Till slut var det 39 lotsplatser och 27 fyrplatser längs Sveriges kust som erbjöd lotsbarnskolor. Lotsbarnskolan i Dalarö hade 1876 undervisning under 207 dagar för 39 skolbarn.

Källorna

Om man gör en arkivsökning hos ArkivDigital kan man skriva ”flotta” direkt i sökrutan för att få upp en lista på arkiv som kan innehålla material om lotsar. Under ”Militaria > Rullor flottan” återfinns även lotsrullor. I Riksarkivets digitala forskarsal går det också bra att söka på ”lotsar” eller ”flottan” för att få upp intressant material. Det finns även flera lokala

lotsarkiv som drivs av hembygdsföreningar eller museer.

I Riksarkivet finns bland annat lotsdagböcker, i Krigsarkivet sjöförklaringar och information om farvattnen och i Stockholms stadsarkiv finns merit- och tjänstgöringslistor för lotsarna under 1900-talet. På Kungliga biblioteket kan man läsa tidningsartiklar som skrevs om olyckor och andra spektakulära händelser till sjöss.

Något att tänka på när man letar efter en specifik person i arkiven är att det efter 1750 infördes regler som förbjöd användandet av patronymikon inom statliga verk. Detta gällde även lotsarna.

Dalarölotsar

Boken Dalarölotsar är fylld med intressant information. Det finns ett porträttgalleri över de flesta lotsar som tjänstgjort i området under 1900-talet. Kartor över samhällen visar var lotsfamiljerna bott och släktförhållanden utreds för flera framstående familjer. Utdrag ut lotsdagböcker visar lotsens vardag. Många sidor dedicerats också till farvattnens beskaffenhet samt olyckor och tillbud. Alla dessa händelser har märkts ut på ett stort sjökort som finns längst bak i boken.

Tyvärr är ganska många bilder i boken lågupplösta vilket gör dem pixlade och svårtydda, det positiva är att många av de bilderna bara är textstycken ur olika källor och innehållet återges även i brödtexten.

Ett bättre upplägg med en genomarbetad och tilltalande layout hade kunnat göra boken mer läsvänlig och lättare att ta till sig. Men trots utseendet är boken mycket intressant tack vare det digra materialet som samlats. Boken kan med fördel även användas som uppslagsbok. ▣

Titel: Dalarölotsar
Författare: Dalarö Hembygdsförening
Omfång: 128 sidor
Bindning: Limbunden
Pris: 220 kronor inklusive porto

Bokbeställning till: Gösta Majjgren, via mejladress g.majjgren@telia.com.

Levnadsbanan för din valda släkting visas på Googles karta.

Multimedia i Disgen 2019

Levde sina unga dagar 1940-1960

Anna-Greta Persson
Kärna (E)

Anna-Greta i finaste klänningen.
Vägbeskrivning: [Hit](#) - [Härifrån](#)

Ser sina bröder cykla på sina nya cyklar 1960

Anna-Greta Persson
Kärna (E)

90:03 / 00:10

Tur det inte är så många bilar på vägen!
Vägbeskrivning: [Hit](#) - [Härifrån](#)

Studerade 1956-1959

Anna-Greta Persson
Katedralskolan, Linköping

90:03 / 00:10

Anna-Greta gunger väl förkört studentsången!
Vägbeskrivning: [Hit](#) - [Härifrån](#)

VET DU var din familjs gamla bortglömda ljudband och smalfilmer finns? Att lyssna till mormors berättelse om julfirandet eller visa en filmsnutt från bröllopet 1963 är också bidrag till släktforskningen. Rösterna, ordvalen, miljöerna, kläderna och gesterna speglar en tid som vi inte får tillbaka. Men vi kan minnas och njuta av dem!

Bilderna i de gamla albumen har vi nog ganska bra koll på. Dessa är enkla att kopiera med skanner, kamera eller mobiltelefonen. Det är lätt att med enkla bildprogram beskära och förstora detaljer som kan belysa gångna tider.

Ljudinspelningarna

Ljudinspelningar har man kunnat göra med trådbandspelare sedan 1930- och 1940-talen, därefter med bandspelare i olika format från 1950-talet och på kassettbanden in på 1970-talet. På senare tid har vi kunnat använda till exempel diktafoner och idag används enklast mobiltelefonen. Många av oss har säkert intervjuat våra närmaste släktingar och fått dem att berätta sina minnen. Med det väl beprövade gratisprogrammet Audacity kan man enkelt spela in, i "värsta fall" via datorns inbyggda högtalare

och mikrofon, redigera och spara ljudspår. Spara lämpligen filerna du vill dela med dig av i mp3-format.

När du konverterat, sorterat och sparat dina inspelningar kan det vara dags att leta upp guldkornen på någon minut och spara dem för till exempel Disgen.

Filminspelningarna

Gamla filmer kan innehålla mycket av historiskt värde. Från 1930- till 1950-talen användes filmformaten Enkel-8 och Dubbel-8 med plast som bärare av filmemulsionen. Så småningom kunde man under 1980-talet göra magnetiska upptagningar i analog och senare i digital form. Filmerna tappar snart sina färger och videobandens magnetism avtar. Därför är det bäst att låta en fotofirma så snart som möjligt överföra dessa till digital form på dvd eller usb, lämpligen i formatet avi. De digitala filmerna kan sedan redigeras och arkiveras på ett mer beständigt sätt.

Det finns många program för video-redigering. Ett sådant är Adobe Premiere Elements, som säljs i paket med bildprogrammet Adobe Photoshop Elements till ett rimligt pris. Återigen gäller det att sovrä, registrera och fånga det som tillför vår släkthistoria

både stämning och fakta. Efter redigering kan det vara bra att även spara de utvalda filmsekvenserna i formatet mp4.

Kombinera ljud med bilder

För att göra en ljudinspelning extra levande kan man kombinera ljudspåret med några relaterade foton att vila blicken på medan man lyssnar – nästan som en film.

Med gratisprogrammet Photo Story 3 för Windows (från 2004, men fungerar bra även i Windows 10) kan du välja ut några bilder och skapa en filmsekvens som sakta panorerer eller zoomar in olika delar av bilderna och gör mjuka övergångar mellan dem. Du väljer själv vad som ska visas och hur lång tid scenerna ska vara. Du kan också lägga på ett bakgrundsljud, till exempel en behaglig sekvens av lämplig musik.

Men i vårt fall är det vår ljudinspelning som har huvudrollen och bilderna ska bara förhöja ljudets budskap. Prova! Du exporterar resultatet för användning i pc i filformatet wmv.

Ljud och film i Disgen 2019

Hantering av filer med ljud och film har förbättrats i nya versionen av Disgen.

1

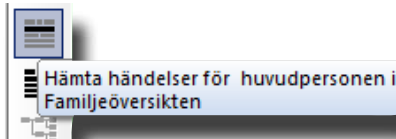
1. Öppna familjeöversikten.

2

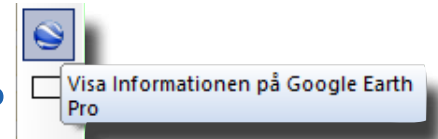
2. Öppna kartan.

3

3. Hämta händelser.

4

4. Visa på Google Earth Pro.

- Du ser dem som notiser i levnadsbeskrivningen och kan lätt visa deras innehåll genom att klicka på ikonerna framför filnamnet.
- Du kan också få med dem i html-exporten om du valt att visa dessa.
- Du kan även se dem i sina sammanhang via kartfunktionens export till Google Earth Pro. Här dyker både ljud- och videobidragen upp i de olika pratbubblorna och uppspelningen startar direkt då dessa visas.

Prova Disgens kartfunktion!

Har du inte tidigare provat kartfunktionen för att se släktens levnadsbana i kartan och i Google Earth Pro är det dags nu! Dynamiken i Google Earth Pro ger dig möjlighet att följa släktens spår och även se hur det ser ut vid släktgårdarna idag!

1. Öppna familjeöversikten

- Välj den huvudperson som du vill visa på kartan och i Google Earth Pro.
- Placera först dina bild-, ljud- och videofiler framför de händelser till

vilka dessa är relaterade bland notiserna i levnadsbeskrivningen. För att se en persons levnadsbana behöver du inte ha placerat dina egna orter på rätt plats på kartan – bara de ligger i rätt församling i ortdatabasen. De kommer då att hamna vid församlingens kyrka i kartan vilket är gott nog eller hur?

2. Öppna kartan

- Klicka på gröna kartverktyget under Disgens huvudmeny för att öppna kartan.

3. Hämta händelser

- Med ett klick på knappen Hämta händelser för huvudpersonen får du se hur hen flyttar runt mellan orterna från födelse till död.

4. Visa på Google Earth Pro

- Med ytterligare ett klick på Google-knappen i vänsterkanten hamnar din centumpersons levnadsbana på kartan i programmet Google Earth Pro.
- Om inget händer har du kanske inte installerat programmet Goog-

le Earth Pro för PC på din dator. Programmet, som är gratis, hämtar du från nätet. Det är bara att googla.

På Google-kartan visas levnadsbanan för din släkting. Olika symboler visar vad som hänt. Röd stjärna för födelseort, svart kors för dödsort. Orterna längs banan symboliseras av ortstyperna du själv valt vid registreringen (herrgård, gård, torp, och så vidare). Klicka på symbol eller linje så visas en pratbubbla med all information inklusive beskrivningar där bilder, ljud och filmer förekommer. Uppspelningen av ljud och video i pratbubblorna startar automatiskt när dessa visas.

Du kan starta en tur och följa släkten i deras spår. Läs mer i hjälptexten och i handledningen på Dis webbplats. ☐

DNA-krönika

JAG HAR arbetat en del med DNAPainter tidigare, men nu har jag betalat så att jag har möjlighet att använda bulkimport. Jag valde att inte ta med träffar på under 20 cM totalt. Importen av filen från FamilyTreeDNA (FTDNA) ville först inte fungera. Jag var tvungen att först öppna csv-filen i Excel och spara om den innan det gick att importera till DNAPainter. Det var 421 segment för 204 matcher som importerades. Inga träffar för kromosom 22 importerades. Datafilen från MyHeritage (MH) importerades direkt utan problem. Då importerades 1004 segment för 499 träffar.

Resultatet blir långa namnlistor för varje kromosom, tills vidare indelade i de stora grupperna MH och FTDNA. Mammans DNA-resultat finns på FTDNA så de träffarna vet jag vilken sida de hör till medan listan från MH kräver mer jobb att dela upp. Det är ju först när man börjat samla träffarna på mors- och farssidan som man kan börja dra slutsatser om överlappande segment och var de kommer ifrån. I stället för att söka efter DNA-träffarna på FTDNA:s sida, med sin dåliga sökfunktion, söker jag i GenomeMatePro (GMP) där jag direkt ser om personen är släkt med mig via min far eller mor.

För den långa listan från MH är det bara att gå igenom varje träff och titta på gemensamma träffar och eventuella släkträd. Det blev en intressant gallring och jag ser många namn som jag inte har uppmärksammat när jag loggat in och tittat på mina resultat.

Jag har skapat två tillfälliga grupper för mamma och pappa så att jag förhoppningsvis kan göra en första sortering så. Sedan är det enklare att sortera till exempel till morfar och mormor då man har överlappande segment att titta på. Det är intressant att jämföra mammans siffror för en träff och mina. Man ser tydligt att väldigt små segment inte är något att bry sig om.

Jag flyttade runt mina grupper i DNAPainter så att far- och morföräldrarna, de mer säkra segmenten, är överst, för bästa överblick.

Många FTDNA-träffar var inte markerade med färgen jag tilldelat FTDNA-importen, utan som MH-import. DNAPainter verkar kunna ta bort dubletter, de som testat sig hos både MH och FTDNA. Det är bra att inte ha dubblettpersoner, men det blir lite svårare att se vilka personer jag har i GMP från FTDNA.

Blaine Bettinger har gjort en video om hur man skapar subkluster av sina delade träffar på AncestryDNA. Där kan man skapa olika grupper av sina träffar och färgkoda dem. En person kan tillhöra flera grupper samtidigt. Jag blev inspirerad att testat att göra subkluster av mina FTDNA-resultat genom att använda Excel. Jag hoppas på att det kan ge några nya idéer och vinklar till den okände fadern i mitt träd. Man gör ett första kluster genom att välja alla gemensamma träffar med en ganska nära släkting, som kusin eller tremänning. Och sedan använder man den listan och betar av person efter person för att se vilka de matchar.

DNA-träffar grupperade med hjälp av Leedsmetoden. Läs mer i Diskulogen nr 122.

Blaine tar även med gemensamma träffar som inte finns i ursprungslistan, men jag valde att endast arbeta med namnen som fanns med från början. Bara det var 580 namn. Det blir intressant att se om det kan hjälpa mig eller om alla kommer att vara släkt med alla och bara bilda ett enda stort kluster. Jag loggade in på min kusins sida och valde alla träffar hon delar med min mamma.

Med hjälp av Villkorsstyrd formatering > Regler för markering av celler > Dubblettvärden i Excel har jag snabbt kunnat se vilka träffar som återfinns i varje träfflista. Det blir en variant av Leedsmetoden, fast det här går mycket snabbt och man färgmarkerar flera hundra personer direkt.

Några personer i huvudlistan har ingen färgmarkering, medan andra personer har ändrat färg för varje träff eftersom de återfinns i alla träfflistor.

Sedan kan man i Excel välja att filtrera efter färg, för att enbart se de färgmarkerade dubbletterna i träfflistan för en person. Bara det kan ge en bra överblick. Jag testade även att kopiera de första 30 namnen och köra den traditionella färgkodningen med Leedsmetoden. Och den här gången blev det faktiskt ganska avgränsade grupper. Inte alls en tabell med nästan alla rutor färglagda som jag tidigare fått då jag testat metoden. Förhoppningsvis kan de här grupperna hjälpa mig på något sätt i sökandet efter den okände fadern. Hittills har jag hittat en del släktskap, men inte på någon gemensam gren. □

Hitta militärerna i släkten

Meritförteckningar, flottan F1:5 (0-9999) Bild 240 (AID: v750488.b240, NAD: SE/KrA/0509)

1732. Bewistade ärofringen af Oran i Afrika...

Kaptenlöjtnanten Carl Caméen (1711–75) var en sjömilitär som hade varit med om mycket. Redan 1722 – som 11-åring – gjorde han sin första sjöresa, till »Bardou» (Bordeaux) i Frankrike. Som 19-åring kom han i spansk tjänst och kryssade som artillerist mot turkarna. Sedan fortsatte äventyren. Han bevistade erövringen av Oran i Afrika, reste till Portugal, var i engelsk och holländsk tjänst och deltog i sjöattacker i Västindien.

Allt detta – och mycket mer – får vi veta genom den meritförteckning han skrev i Karlskrona många år senare, 1764, och som ännu finns bevarad. Nu finns den dessutom fotograferad och kan läsas tillsammans med tusentals andra meritförteckningar hos ArkivDigital.

Alla har militärer i släkten. Indelta soldater, ryttare och båtsmän, säkert också en och annan underofficer och kanske någon kapten som togs tillfångavid Poltava och tvingades tillbringa ett antal år i Tobolsk eller annan avlägsen ort i Sibirien.

Det finns ett fantastiskt källmaterial som berättar om alla dessa människor som tjänstgjort inom den svenska krigsmakten, framför allt olika typer av militära rullor och meritförteckningar.

Med ett abonnemang hos ArkivDigital får du tillgång till tusentals volymer där du kan leta efter dem och deras öden, både i krig och fred.

Det kan bli en resa som kan sluta var som helst. Kanske i Västindien, kanske i Afrika...

Läs mer på www.arkivdigital.se

ArkivDigital
Din nyckel till historisk kunskap

ArkivDigital är Sveriges ledande leverantör av historiskt källmaterial via internet till historiker, släkt- och hembygdsforskare och alla andra som vill studera källorna i original. Bolaget grundades 2005 och har i dag ca 35 anställda och 370 aktieägare.

Mysteriet Alexander Elg

Min släktforskning har till stor del kommit att handla om mina förfäders bröder och kusiner som emigrerade i slutet av 1800-talet. Emigrationen var en följd av de gamla järnbrukens nedgång i Bergslagen.

PÅ EN släktresa 2007 besökte jag Everett och Margaret Johnson på en ranch utanför Laramie, Wyoming, som varit i släktens ägo sedan den anlades. Av Margaret fick jag en kopia av en artikel hon skrivit om ranchens historia. Ranchen anlades enligt denna av Everetts farfars bror Alexander och hans hustru Sophia 1879, vilket styrks av gamla lantmäteridokument. Enligt familjetraditionen tog brodern Jacob över ranchen 1888 efter att Alexander avlidit. Inga dokument finns om dödsfallet eller vad som hände hustrun Sophia.

Jacob föddes 1852 i Liljendal, Rämstens socken, Värmland. Hans föräldrar var smeden Johan Elg och hustrun Kajsa Håkansdotter. Modern avled när Jacob bara var ett år gammal, och fadern gifte så småningom om sig med Anna Stina Olsdotter. Totalt föddes 14 barn i de båda äktenskapen och de flesta kom att utvandra.

Jacob blev så småningom smedlärning i Björkborn, Karlskoga. Där gifte han sig med husardottern Sofia Kämpe, och paret emigrerade 1880 till Amerika. I USA använde de patronymikonet Johnson i stället för Elg. Innan de tog över ranchen 1888

arbetade Jacob som skolvaktmästare i Laramie och var därför känd som "Schoolhouse Johnson".

Två kandidater

Tillbaka i Sverige började jag söka efter Alexander. Jag följde fadern Johan Elgs liv genom husförhörlängderna, men ingenstans skymtar någon Alexander. Nu var det ju inte helt ovanligt att emigranter valde att byta namn av olika skäl, och jag hade två misstänkta, äldre bröder.

Erik Johan Elg, född 1844. Jag hittade en Johan Erik Elg som emigrerade med hustru Kristina till Chicago 1869, från en plats nära Liljendal. Det är inga bevis för att det är samma person, men födelseåret 1844 stämmer.

Per August Elg, född 1850, emigrerade 1868 utan uppgift om destination. Övriga söner till Johan Elg kan jag enkelt följa, och de kan uteslutas.

Återuppstår från de döda

Där hade historien kunnat sluta, men några år senare fick jag kontakt med en annan gren av släkten, i Montana. De är ättlingar till tre bröder och en syster från Johan Elgs andra äktenskap. De emigrerade för att gräva guld i Montana.

Så småningom hittade jag passagearlistan från deras ankomst till New York, den 19 mars 1887, med s/s Britannic:

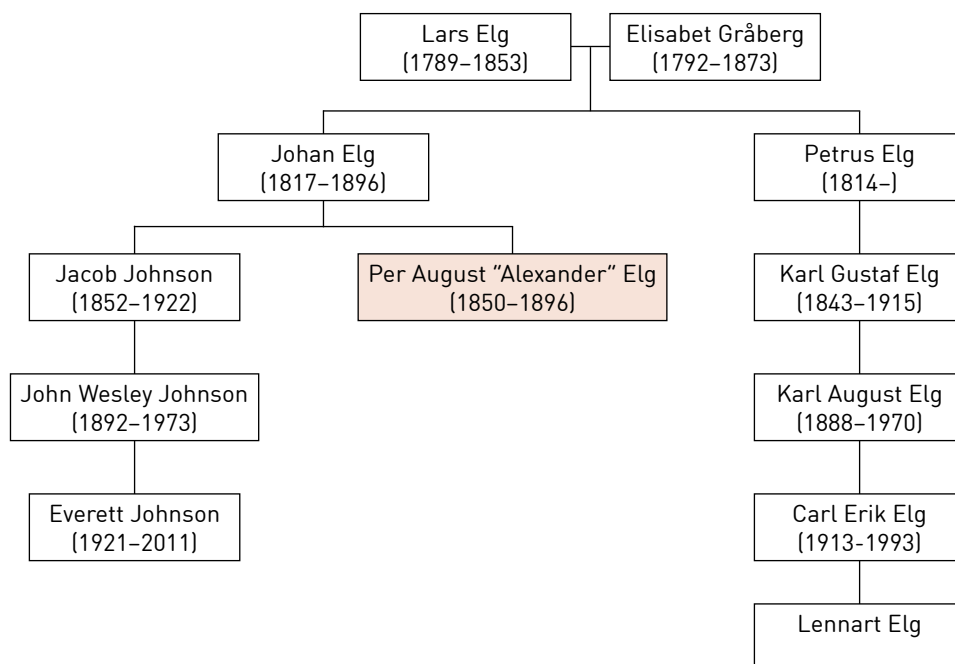
- Alexander Elge, 26 år, arbetare
- Marie Elge, 18 år, ogift
- Edward Elge, 20 år, arbetare
- Otto Elge, 24 år, jordbrukare
- Beata Elge, 24 år, hustru
- Ernfrid Elge, 3 år, son

Alexander är grupperad med de övriga, vilket pekar på att de reser tillsammans. Bröderna Edward och Otto blev båda guldgrävare i Montana.

Alexander = Per August

Via Ancestry har vi också hittat ett bröllopsbevis som visar att Alexander August Elge från Sverige gifter sig med Eva June Smith 1895 i San Bernardino, Kalifornien. Det verkar osannolikt att det skulle dyka upp två okända Alexander i samma familj. Mer troligt är att det var Alexanders hustru Sophia som avled i Laramie, inte Alexander, och att Alexander efter detta återvänder till Sverige för att sedan pröva lyckan på nytt med sina yngre halvsyskon.

I så fall tycks Alexander vara identisk med Per August Elg. Ett problem

Lennart Elg med Everett och Margaret Johnson i Laramie, Wyoming 2007.

Foto: Ritva Elg

408	Alexander Elge	36	.	
409	Maria	18	f	Spuister
410	Edvard	20	m	Lab
411	Otto Elge	24	.	Farmer
412	Beata	24	f	Wife
413	Ernfrid	3	m	Child

Ovan: Sällskapet Elg i passagerarlistan för s/s Britannic, som ankommer till New York den 19 mars 1887. Källa: Ancestry.com

Höger: Tidningsnotis från 1887 om A. Elgs besök i Sverige. Den-
na var publicerad i flera olika tidningar. Källa: tidningar.kb.se.

Den — icke förlorade sonen. Under denna rubrik meddelar en Nya Vermlands-Tidningens korrespondent:

En smed Elg vid Liljendal har haft 14 barn, af hvilka 10 söner och 2 döttrar lefva. Af dessa begat sig den 18-årige sonen A. för 18 år sedan till Amerika, der han nästan uteslutande sysselsatte sig med att söka guld, först i Kalifornien med vexlande framgång, men de senare åren i Klippbergen i Montana, der han och en engelsman lyckats träffa en guldåder, som väl betalar arbetet; dessutom eger han i kompani med fem andra en silfvergruva äfven i Klippbergen.

Den 5te Oktober förlidet år företog han den långa och kostsamma färden till Sverige för att sörja för sina föräldrar på deras ålderdom, och anlände han till dem den 9 November vid bästa helsa. Att det blef glädje i hemmet är ej att undra öfver, särdeles som fadern sörjt denne son som död, ty han hade ej haft underrättelse om honom på 7 år. Emellertid lossade guldmannen på pungen och inköpte lifsförnödenheter och husgeråd af alla slag, så att huset blef med ens i bästa skick. Senare deponerade han en ej obetydlig summa, som gubben har att taga till vid förefallande behof.

Den 1 Mars företog han färden åter till sina grufvor, men medtog då en 18-årig syster samt två bröder, af hvilka den ene hade familj.

är att passagerarlistan från 1887 uppger hans ålder till 26 år, vilket skulle innebära att han var född cirka 1860, i stället för 1850, och lite för ung för att ha hunnit gifta sig och anlägga en ranch i Laramie 1879. Den Alexander August Elge som gifter sig i San Bernardino 1895 är å andra sidan 45 år, vilket matchar Per Augusts ålder, och han är hemmahörande i Montana.

Syskonen Elg

Jag hittade inte syskonen Elg/Elge i svenska emigrantregister. Men i norska register blev det till slut napp: Alexander, Maria, Edvard, Otto, Beata och Ernfrid avreser från Kristiania den 4 mars 1887 på s/s Rollo, med Helena, Montana, som slutdestination. Rollo var ett matarfartyg som tog dem till Hull, på Englands ostkust. Därför reste de med tåg tvärs över England till Liverpool och s/s Britannic.

Redan vid avresan från Kristiania hade de anpassat stavningen av efternamnet till engelskt uttal, "Elge". Alexander Elge är amerikansk medborgare, och åldern är noterad till 36

år, vilket innebär att han är född cirka 1850, som Per August. Att frisera uppgifterna om sin ålder var ju inte heller ovanligt när man ville framstå som frisk och arbetsförr.

Twivel och bekräftelse

Jag kände mig ganska nöjd med mina upptäckter tills en registersökning i ArkivDigital visade en person som faktiskt var döpt till August Alexander Elg, född i Värmland 1853, med yrket smed – precis som "mina" Elgar. Inte nog med det, familjen emigrerade 1882. Hade jag jagat ett villospår hela tiden? En sökning i kyrkböckerna visar att denne Alexander var född i Norra Råda, i en familj som jag inte lyckats koppla ihop med min släkt. Jag hittar inga kopplingar till Liljendal, eller någon annan plats där mina Elgar verkat. Vid emigrationen flyttar familjen till Chicago, där jag kunnat följa honom resten av livet med sin hustru från Sverige, utan några guldgrävaräventyr.

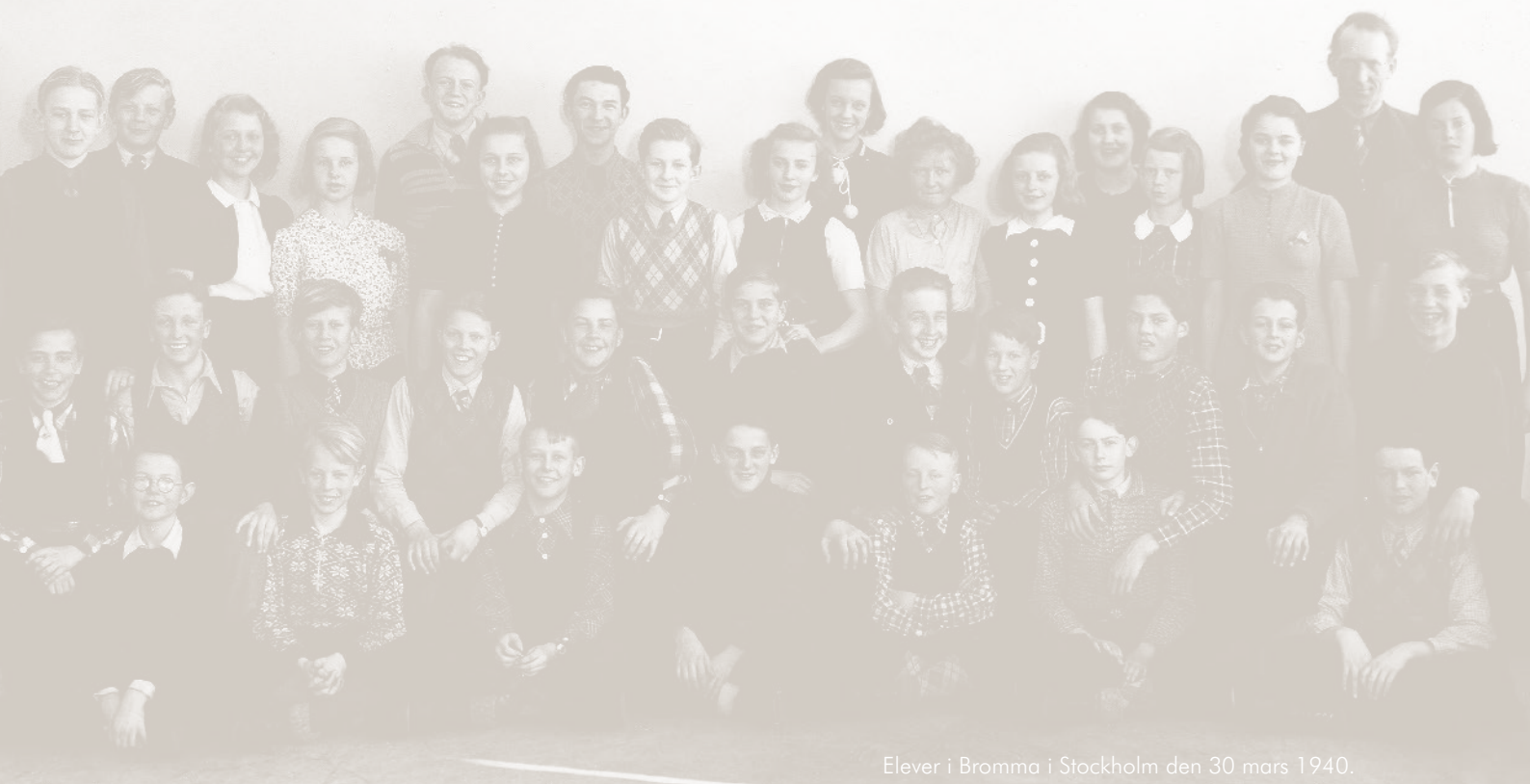
Den slutliga bekräftelsen på att min ursprungsteori är korrekt fick jag i

Kungliga Bibliotekets digitaliserade tidningsarkiv där en tidningsnotis berättar hur "A. Elg" återvänder till Liljendal 1886 efter 18 år som guldgrävare i USA, och i mars 1887 reser tillbaka, tillsammans med en syster och två bröder.

Per August "Alexander" Elg levde ett kringflackande liv med gruvprojekt i både Montana och Kalifornien. Han avled den 3 april 1896, och är begravd i Redland, Kalifornien, strax utanför San Bernardino där han gifte sig med Eva June Smith ett år tidigare.

Min familj och jag återkom till ranchen i Wyoming för att fira Everetts 90-årsdag 2011. Idag är både Everett och Margaret borta, men ranchen som "Alexander" grundade är fortfarande i familjens ägo efter mer än 140 år, och vi har flitig kontakt med nästa generation. ▣

Sveriges befolkning 1940

Elever i Bromma i Stockholm den 30 mars 1940.

ArkivDigital's stora personregister blir fler och fler. Senaste tillskottet är *Sveriges befolkning 1940* som följer på Sveriges befolkning 1975 och 1985, lanserade i höstas. Alla tre verkligt kraftfulla hjälpmedel för den som släktforskar på 1900-talet.

I *Sveriges befolkning 1940* hittar du persondata om i princip alla svenskar som levde då. Uppgifterna bygger på ett utdrag ur folkbokföringen per den 31 december 1940 och mantalsuppgift för år 1941.

Till skillnad från Sveriges befolkning 1950, 1960, 1975 och 1985, som alla finns i ArkivDigital, har 1940 också bilder på originalkällan. Det betyder att *Sveriges befolkning 1940* ger ännu mer persondata än de senare registren.

De viktigaste uppgifterna är namn, adress eller bostadsfastighet, födelsetid och -församling, yrke och ofta arbetsgivare samt personernas relationer inom hushållet.

Uppgiften om arbetsgivare tillför ofta ytterligare en dimension. En person står som kontorschef i registret och hans hustru som sekreterare. Ganska vanliga och oprecisa yrken.

Men tack vare att vi också får veta att han arbetade vid Nordisk medicinsk tidskrift på Strandvägen 5 A i Stockholm och hon vid Ab Åtvidabergs industrier på Hamngatan 5 A blir deras dagliga värv mer konkret för oss.

Det finns många sätt att söka i det nya registret: På för- och efternamn, födelsetid och -ort, hemort och olika sorts kombinationer av dessa uppgifter. Du kan också söka på kombinationer av namn inom samma hushåll och hitta alla Bertil Lundberg vars maka heter Edit. Eller på delar av namn, exempelvis alla som börjar på "Apelq" genom att skriva Apelq* i sökfältet.

Läs mer på www.arkivdigital.se

ArkivDigital
Din nyckel till historisk kunskap

ArkivDigital är Sveriges ledande leverantör av historiskt källmaterial via internet. Våra kunder är historiker, släkt- och hembygdsforskare och andra som vill studera källorna i original. Bolaget grundades 2005 och har i dag ca 35 anställda och 370 aktieägare.

Välkommen till Släktforskardagarna

24-25 augusti 2019 i Borås

Tema: Kyrkans skatter

Foto: Ulf Celander, Fagerhult AB

facebook.com/sfd2019 @sfd2019
@sfd2019boras sfd2019.se

Välkomna till Dis monter

DIS FINNS på entréplan i monter nummer E04. Det kommer att hållas flera olika miniföredrag i vår monter, bland annat med Charlotte Börjesson som visar matchningsverktyget Disbyt. Kom och passa på och se vad Disbyt är. Lär dig mer om hur man kan forska med kartor när Karl-Ingvar Ångström håller föredrag. Information om miniföredragen och tider kommer att läggas ut på Dis hemsida

Passa på att ställa frågor till våra funktionärer som bemannar våra olika stationer. Ingen fråga är för liten eller för stor. Vi är där för er skull.

Jag, Elisabeth Leek, sekreterare och ansvarig för Dis monter på Släktforskardagarna hälsar er varmt välkomna till vår monter. Boka gärna in den 24–25 augusti i er kalender för att ta en tripp till Borås Kongress (före detta Folket hus).

ELISABETH LEEK

Foto: Hans Bjernevik

Ändra hur orter skrivs ut i Disgen

Du behöver inte längre reta dig på att ortangivelserna känns onödigt långa eller repetitiva. Du bestämmer själv hur detaljerat orterna ska anges på utskrifter i Disgen 2019. Detsamma gäller källangivelser.

Provincialschäfer från 1790 i Karlsborg, Kölbäck, Skeppsås (E) (Fårkonsulenter på 1700-talet sid 61-62).

1

ÖVERST VISAS ett exempel på en yrkesnotis från en anse-delutskrift (Bild 1). Till höger visas yrkesnotisen i Disgens levnadsbeskrivning (Bild 2). I rutan för källa syns den text som skrivs ut om man valt att ha med källan i texten inom parentes. Under notisen visas utseen-det efter registrering.

För att få detta komprimerade utskriftsresultat måste några justering-ar göras av "Namn i utskrifter".

Orten

När du registrerar eller redigerar en ort får du ett förslag på "Namn i utskrifter" som du kan redigera (Bild 3). Eftersom jag i exemplet har skapat en hierarki under Skeppsås med byn Kölbäck > säteriet Kölbäck och stugan Karlsborg föreslår Disgen "Karlsborg, Kölbäck, Kölbäck, Skeppsås (E)".

För att åstadkomma ett bättre förslag som inte upprepar by och gårds-namnet för alla orter under säteriet Kölbäck kan du ta bort ena förekom-sten av "Kölbäck" i "Namn i utskrif-ter" när du registrerar säteriet (Bild 3 och 4).

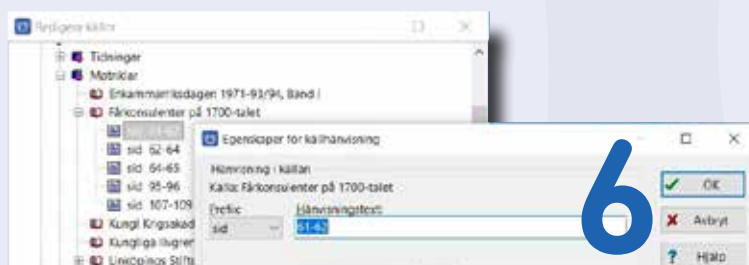
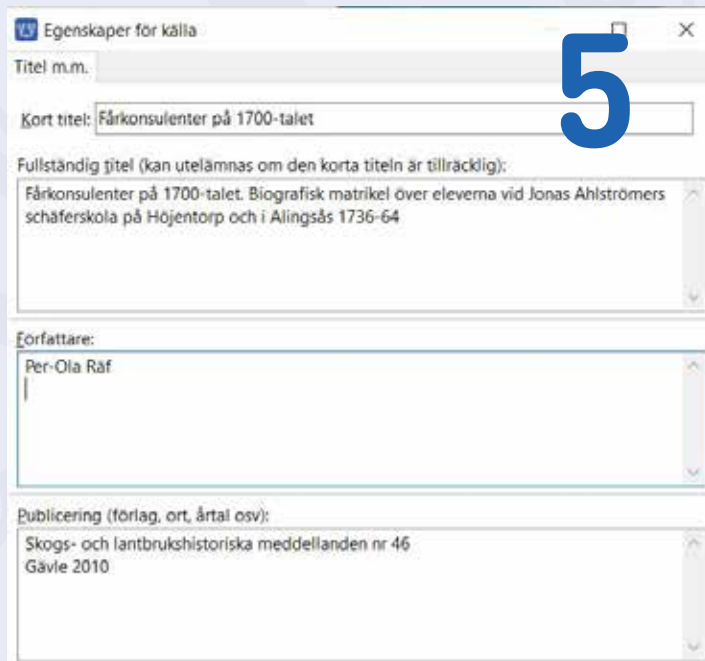
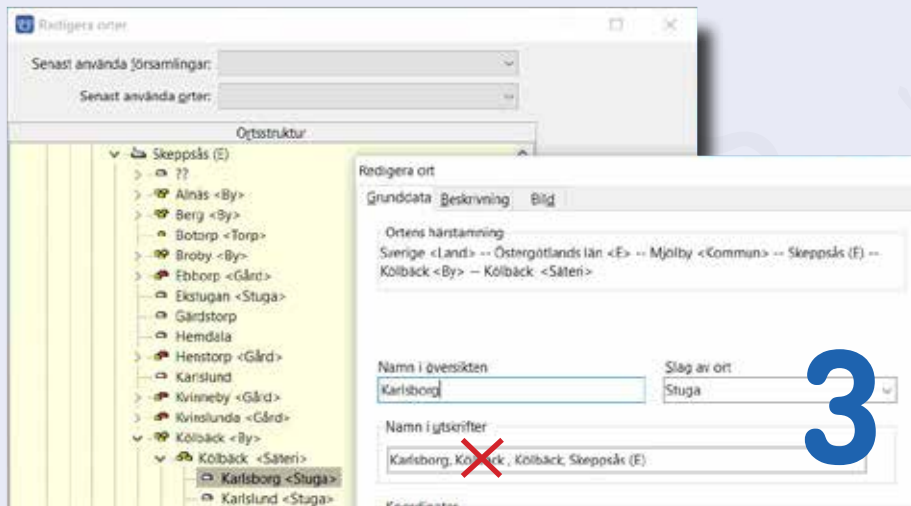
Källan

När du registrerar uppgifterna om källan är den korta titeln viktig för att du ska få en tydlig källa i utskriften

(Bild 5). När du använder en hänvis-ning som källa i notisen, se exemplet (Bild 2), kombineras texten "Kort ti-tel", se egenskaper i källa (Bild 5), med "Hänvisningstexten" till källan, se "Egenskaper för källhänvisning" (Bild 6), till källan i utskriften (Bild 1 och 2).

När du inte använder en hänvisning utan nöjer dig med en källa för din no-tis blir utskriften som den korta titeln i egenskaper för källa (Bild 5). ▣

2

Eva Dahlberg
evad.forening@gmail.com

Disbyt till din hjälp

Som medlem i Föreningen Dis har du gratis tillgång till en databas bestående av en mycket stor andel av Sveriges historiska befolkning perioden 1700–1900. Använder du den?

DET FINNS många som betalar mycket för att få tillgång till darrande löv och smarta matchningar, och även för DNA-tester för att hitta släktingar. Men som medlem i Dis har du i din medlemsavgift gratis tillgång till en mycket stor databas, visserligen med samma risk för fel och brister som i de andra databaserna. Drar du full nytta av Disbyt? Det är som vi brukar konstatera ett relativt konstant antal medlemmar som bidrar till databasen. I verksamhetsberättelsen för 2018 står: *"I databasen Disbyt för anbyte med dator deltar cirka 7000 medlemmar med utdrag ur sina släktdatabaser, tillsammans cirka 38,3 miljoner poster vid årets slut. Cirka 73 % av alla personer födda i Sverige 1750–1900 är representerade i Disbyt-basen. Under året gjordes cirka 6,2 miljoner sökningar. Ansvarig för Disbyt-databasen har varit Carl-Olof Sahlin. 13 Disbyt-ombud (varav ett slutade under året) har utfört ett stort arbete med att ta emot medlemmarnas bidrag, som har omfattat drygt 1500 filer. Under året har man också fortsatt bedrivit systematiskt arbete för att uppmuntra medlemmar, som redan skickat in bidrag, att på nytt skicka in bidrag och rättelser. Under slutet av*

2018 genomfördes en kampanj för att locka nya bidragsgivare."

Vi har använt reklamfrasen "Connecting generations" för Disbyt och vi har kallat det för "anbyte" för att se likheterna med de anbytarträffar som släktforskarföreningar hade främst på 1980- och 1990-talen. I dag kallar vi ofta Disbyt för en matchningsdatabas, eftersom du genom att söka får en träfflista med matchande släktingar och släktforskare. Och en verklig träfflista får du genom att lämna in ett utdrag från din egen forskning, ett Disbyt-bidrag.

Detta är Disbyt

Disbyt är dels en databas som du kan söka i på webben utan att lämna ifrån dig något, dels en databas där du genom att skicka in ett bidrag från din egen forskning till databasen både får en lista tillbaka med uppgifter och en större sökmöjlighet i databasen på webben.

När du söker på webben får du träff på enskilda personer i databasen och ser där också den andre forskarens namn och kontaktuppgifter. Men om du har skickat in ett bidrag till Disbyt får du tillbaka ett mejl med några bifogade filer, varav en lista på alla träf-

farna som det blev i Disbyt och alla forskarna med de uppgifterna. Du får dessutom möjlighet att se hela familjebilden på webben och klättra i släktträden.

Med resultatfilerna får du tillbaka ett lösenord och automatiskt behörighet till de mer detaljerade funktionerna. Om du har skickat in uppgifter om minst 200 personer det senaste året får du en bläddringsfunktion för personer i träfflistan på webben för att se om det är samma person eller om familjen för en person skiljer sig åt mellan de olika forskarnas uppgifter (se bild 1). Denna funktion fungerar om det finns en födelsenotis för personen. Om du har skickat in uppgifter om minst 1000 personer de senaste två åren får du dessutom möjlighet att se en antavla i fyra generationer. Bläddringspilarna och antavlan försvinner alltså med tiden om du inte skickar in på nytt.

Disbyt-bidrag

Disbyt tar emot filer i så kallat Gedcom-format från alla släktforskningsprogram. Gedcom är ett internationellt begrepp som är en förkortning för Genealogical Data Communication, det vill säga utbyte av data mel-

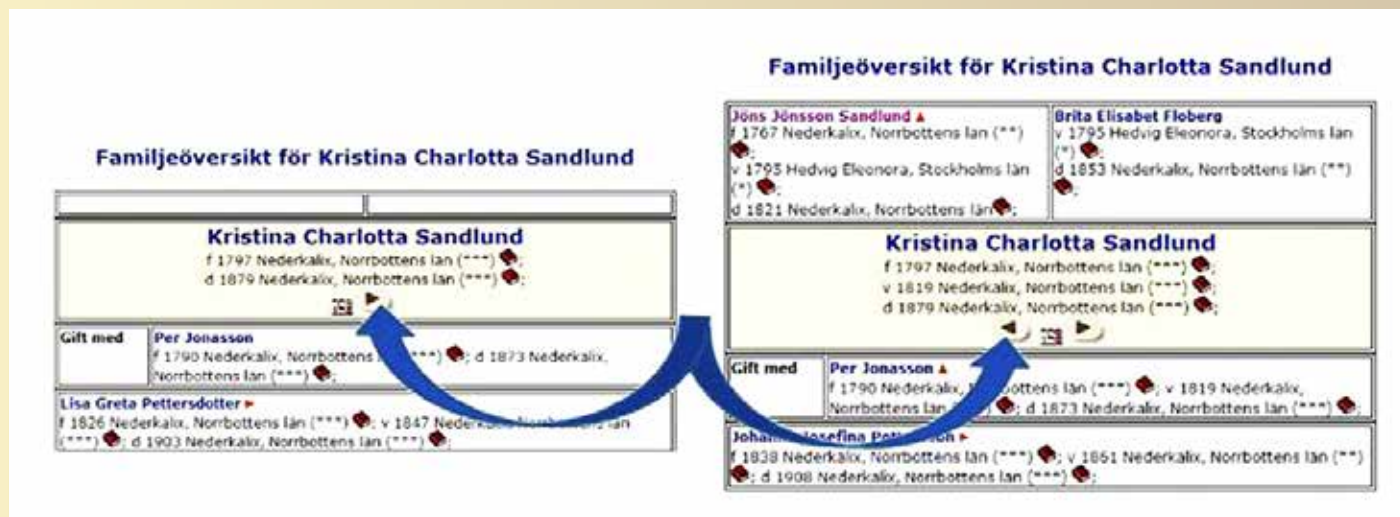

Bild 1. Disbyts bläddringsfunktion.

lan olika släktforskningsprogram. En Gedcom-fil gör att du kan få ut det viktigaste registrerade grunddatat och skicka till någon, eller för att använda själv i ett annat släktforskningsprogram. Filen har alltid filändelsen .ged vilket alltså motsvarar ändelserna .docx för word-filer eller .pdf för sådana filer. Den ska inte öppnas och läsas på något sätt, utan du skickar den som den är.

I Disgen finns en särskild funktion för utdraget under menyn Verktyg> Gör Disbyt-utdrag. Filen som skapas heter, från och med Disgen 2016, DBnnnnn.ged, där nnnnn är ditt medlemsnummer. Se guiden på vår webbplats www.dis.se/disbyt-utdrag för mer information steg för steg. Vill du hellre skicka en vanlig Gedcom-fil finns det också under Verktygsmenyn, under valet Exportera. Om du använder Disgens inbyggda möjlighet att ange presentation av orter med landskapstillhörighet i stället för länstillhörighet bör du ställa om det till län innan du gör utdraget, då det finns en bugg där.

Läs i hjälpfilerna för att se hur man skapar en Gedcom-fil i något annat släktforskningsprogram, som till exempel MinSläkt eller Genney. Var

denna funktion finns skiljer sig åt mellan olika släktforskningsprogram. Ofta kan man dock hitta en exportfunktion i Arkiv-menyn, som i MinSläkt. I andra fall kan man välja Spara som i Arkiv-menyn och välja Gedcom som format. Den fil som skapas brukar heta FILNAMN.ged. För att undvika att det uppstår förväxlingar är det bra om du döper om filen till DBnnnnn.ged, där nnnnn är ditt medlemsnummer. Det är denna fil som du ska skicka in till något av Disbyt-ombuden.

Om du använder webbaserade träd som Ancestry eller MyHeritage är vägen att få ut en Gedcom-fil lite längre.

På Ancestry:

1. Gå till din startsida. Välj menyn Släktträd och vilket träd du ska göra en Gedcom-fil ifrån.
2. Välj Trädinställningar, och i högerkanten, Hantera ditt träd: Exportera släktträd, så genereras en Gedcom-fil för nedladdning. Se bild 2.

På MyHeritage:

1. Gå till din startsida. Välj Släktträd > Hantera släktträd.
2. Välj Exportera Gedcom till höger i vyn. Se bild 3.
3. Ta bort boken för att exportera bilder och fotoalbum och klicka

därefter på Börja exportera. Du får sedan ett mejl med filen från MyHeritage.

Ibland får vi frågor som ”betyder utdrag och export att jag tar bort det från min egen databas, från mitt program”? Svaret är Nej, du tar ut en kopia av din databas, allt finns kvar oförändrat på din dator.

När du skickar in ett utdrag till Disbyt visas även dina medlemsuppgifter som finns i Dis medlemsregister, det vill säga namn, adress och eventuellt telefonnummer, e-postadress och webbadress. Uppgifterna uppdateras från medlemsregistret cirka en gång i månaden. I dagsläget finns det ingen möjlighet att utelämma vissa medlemsuppgifter, förutom e-postadressen. Om man vill att adressuppgifter ska vara hemliga kan man inte delta i Disbyt.

Levande personer

Det som tas med vid Disbyt-jämförelsen och på webben, och därför behövs, är namn och socken samt familjelänkar. För händelser som född, gift och död tas datum, ort och källa med i jämförelsen även om de inte presenteras utåt. Textkommentarer, fotografier, biografier och liknande kommer inte med.

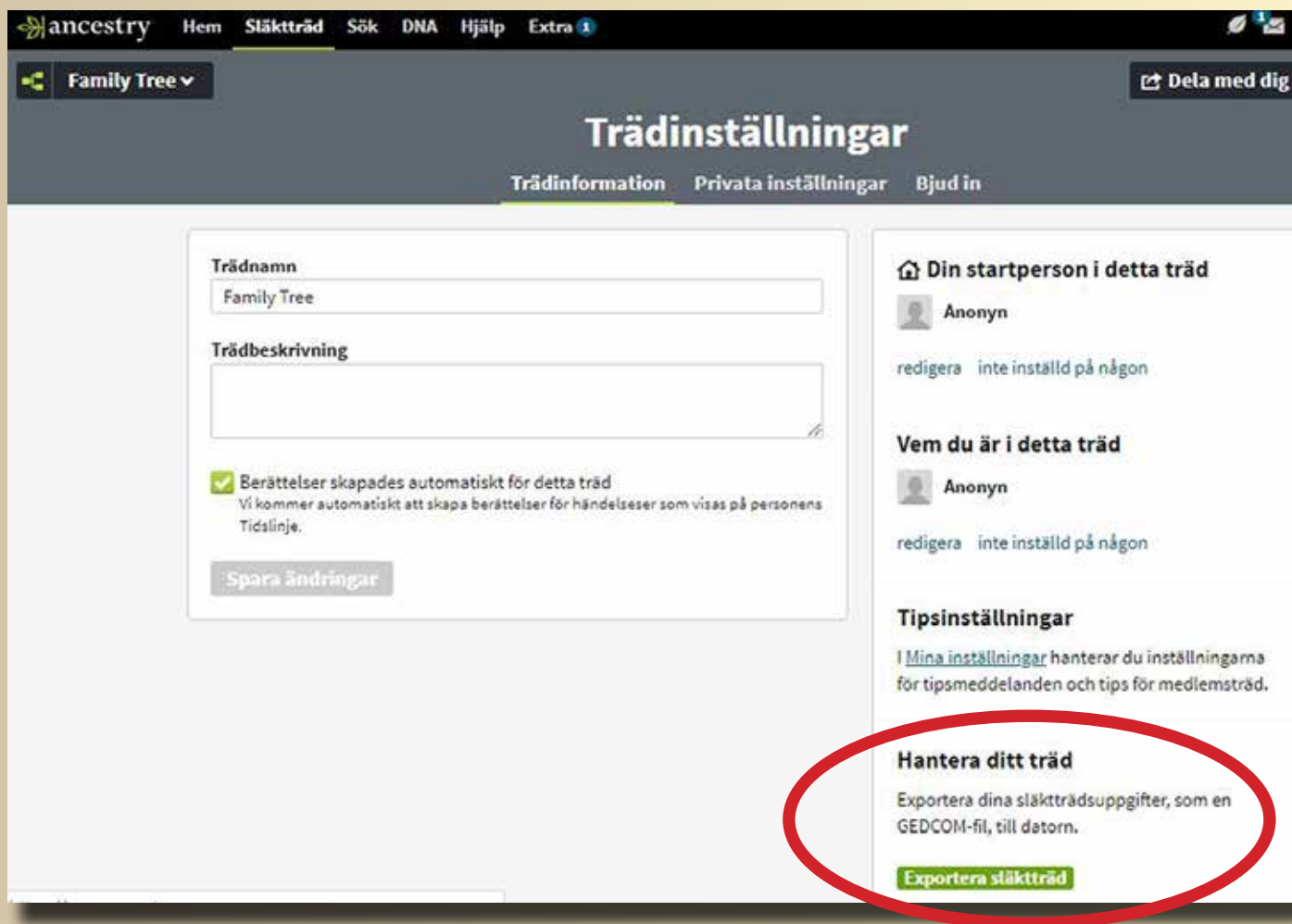

Bild 2. Exportera en Gedcom-fil från Ancestry.

Bild 3. Exportera en Gedcom-fil från MyHeritage.

Uppgifter yngre än 110 år tas endast med om de rör en person som avled för mer än 10 år sedan. Denna avgränsning sker automatiskt, så det behöver du inte tänka på när du gör din fil, ditt utdrag. Inga levande personer publiceras alltså, förutom om du har någon som är mer än 110 år gammal.

Skicka in ett Disbyt-utdrag

När du har skapat en fil med ett Disbyt-utdrag eller ett Gedcom-utdrag är det dags att skicka in filen. Du mejlar den till ett av Disbyt-ombuden (se sidan 41 i Diskulogen eller på webben). Om du har skickat in tidigare så ersätts alltid ditt befintliga utdrag, om du inte säger något annat i mejlet till ombudet. Om du inte använder län utan landskap bör du också säga det i mejlet du skickar. Om du i ditt program (och därmed i din Gedcom- eller Disbytfil) skriver orterna i ordningen "socken, län, by, gård" bör du också meddela Disbyt-ombudet om det. Sådan information underlättar dennes jobb.

Disbyt-ombudet bearbetar din fil med ett särskilt program som vi har, och får ut några resultatfiler som du får tillbaka – och som du bör titta i. Programmet försöker identifiera län och orterna så att det är rätt församlingar. Står det Kalmar och inget mer chansar de nog oftast på Kalmar i H-län (Kalmar län i landskapet Småland alltså) men programmet varnar för att det finns en församling Kalmar också i C-län (det vill säga Uppsala län) och att det finns en gård Kalmar i K-län (Blekinge) och ett torp Kalmar i Vård-

näs, E-län (Östergötland). Motsvarande exempel på orter är många.

Om du har varit otydlig eller inkonsekvent i din databas får Disbytombudet använda sin fantasi och se vilken ort som är troligast när körningen görs. Ibland är det omöjligt att gissa och då stryks orten och uppgiften från Disbyt-presentationen. Olika förkortningar kan också ställa till problem, du kanske skriver både "Torpa fs", "Torpa förs.", "Torpa fg". För utrikes orter är det lite knepigt, vi tar inte med socken- eller ortsnivån här, utan nivån måste vara "amt, Danmark", "fylke, Norge" respektive "delstat, USA". Likaså är det lätt att vara inkonsekvent med orternas struktur när man jobbar i Ancestry och MyHeritage. Ett annat bekymmer är att några församlingar i Sverige haft olika namn genom åren, så det finns skillnader mellan ortsträdet i Disgen och ortdatabasen i Disbyt.

Du får ett mejl tillbaka från Disbytombudet med ett brev och tre filer som heter A, B och C med ditt medlemsnummer efter varje bokstav. Ombudet skickar sedan alla de filer som hen har fått under en kalendermånad till samordnaren Carl-Olof Sahlin, som sammanställer allt till en enda stor fil som sedan blir den som läggs ut på internet vid uppdateringen av databasen i början av varje månad.

Läs filerna du får tillbaka

I brevet beskrivs hur de tre resultatfilerna kan användas för att vid behov korrigera data i ditt eget släktforskningsprogram. Därigenom reduceras

antalet frågetecken förhoppningsvis nästa gång du skickar in ett nytt Disbyt-utdrag.

A-filen listar de släktforskare som du delar uppgifter med och de personer som ni har gemensamt i er släktforskning. Sist i filen framgår ditt användarnamn och lösenord (som är nytt om det är första gången du skickat in) som du har för att söka i Disbyt och i Dispos. Om du vill kan du öppna denna text-fil i ordbehandlingsprogram eller kalkylprogram.

B-filen anger de ändringar för personnamn, orter, församlingar, län och länder som eventuellt har gjorts inför publiceringen i Disbyt, vid ombudets behandling av din fil. Titta igenom denna fil och försök komplettera och korrigera i ditt eget program. Särskilt de uppgifter som inte kom med. Anledningen till åtgärden som är gjord framgår i filen.

Vi har fått en del frågor på sistone om tolkningen av ändringarna i fil B. När det står (Auto) betyder det att felet rättas automatiskt. Rätta det i ditt eget program om du vill. (Man) betyder att felet rättats manuellt av Disbytombudet. Rätta felet innan du skickar in nästa gång. Och då står det till exempel att "socken (Y)" har rättats manuellt till "socken/Y" eller "ort, Danmark" rättats till "amt/DK". Men det är inte parenteserna det är fel på, eller hela namnet Danmark, så de ska du inte ändra i ditt program – det är vad som står framför / som är ändrat. Som Olof Cronberg konstaterade nyligen på Dis Forum "Orsaken att Disbyt använder /Län och inte

som Disgen (Län) beror på att Disbyts standard är äldst. När vi införde länsbokstäver i Disbyt runt 1990, så valde vi *"/länsbokstav"* för att det var två tecken kortare än att skriva *"mellan-slag (länsbokstav)"*. På den tiden låg storleken på en stor hårddisk på mellan 10 och 20 Mb (Obs inte Gb...), och av utrymmesskäl för att rymma Disbyt-basen fick vi snåla på tecknen."

B-filen innehåller även statistik om din inlämnade fil, till exempel: "Antal med datum= 1076 (100 % av dessa), Antal med källa= 318 (29 % av dessa)."

C-filen listar de ortnamn som förekommer i ditt Disbyt-utdrag med statistik om hur många gånger de används. Titta gärna igenom de olika angivelserna för samma adress och korrigera vid behov i ditt program, har du stavat olika?

Några vanliga frågor

Varför fattas personer som jag har skickat in? Det beror på att för händelsen, som till exempel en födsel, måste det finnas uppgift både om årtal och ort, där orten ska vara en församling. Har du bara skrivit byar eller kommunen så fungerar det inte.

Vad gör jag för att rätta mina egna uppgifter? När du tittar på dina uppgifter, i filen eller på webben, så ser du kanske att något har blivit fel. För att rätta uppgifterna måste du rätta i ditt eget släktforskningsprogram, och sedan skicka in alla dina uppgifter igen, i ett nytt Disbyt-utdrag som ersätter det gamla.

Vad gör jag när andra släktforskare har fel uppgifter? Om någon släktfors-

kare har registrerat fel uppgifter kan du kontakta honom eller henne och be att uppgifterna rättas. Du måste också be honom eller henne att skicka in uppgifter till Disbyt igen för att det ska bli rätt på webben. Föreningen Dis och Disbyt-ombuden kan inte göra rättelserna.

Det finns två Disbyt att söka i

I april öppnades en testversion av den kommande databasen för Disbyt på webben. Vi skrev om det i förra numret av Diskulogen och nu är den publika betaversionen öppnad för sökning och testning. Du hittar länkarna i det nyhetsbrev vi skickade ut i mitten av maj, och på webben. Presentationen ser annorlunda ut, men innehållet är i princip detsamma eftersom databaserna ska uppdateras parallellt. Vi kommer att ha båda databaserna tillgängliga för sökning en längre tid.

En markant skillnad om man tittar på siffrorna om databasernas storlek är att det skiljer i princip 10 miljoner poster mellan det vi nu kallar klassiska Disbyt (39,3 miljoner poster i maj 2019) respektive i nya Disbyt (29,4 miljoner personposter). Anledningen är att i klassiska Disbyt blir det en post för varje ort som en person funnits på. En person som är född, gift, död i samma socken blir bara en rad, medan en person som är född i en socken, gift i en annan och död i en tredje blir tre poster. Det gör att antal poster alltid måste vara fler än antalet personer i klassiska Disbyt. I nya Disbyt däremot räknas det endast som en post även om personen levde i tre olika sock-

nar, och man har försökt radera en del dubbleringar.

När du söker i klassiska Disbyt är ditt användarnamn en kombination av bokstäver och siffrorna i ditt medlemsnummer. I nya Disbyt är det bara siffrorna i medlemsnumret du ska använda.

Du kan även söka i Norden

Vi har en särskild databas för Finland, som än så länge främst innehåller uppgifter från de svensktalande delarna av Finland.

Norska Slekt og Data har en motsvarande databas som heter Distreff och Foreningen Danske Slægtsforskere har en databas som heter Dis-Træf. Ditt svenska Disbyt-lösenord gäller även i dessa databaser. Det är enklast att söka i dem från Slekt og Datas söksida som du hittar här: www.disnorge.no/distreff.

Inte hela din forskning

Oavsett om du lämnar in en kopia på hela din släktforskning till Disbyt eller om du gör ett urval ur den, så kommer inte hela din forskning in i matchningsdatabasen eller på internet.

En anledning är, som jag tidigare har nämnt, att varken levande personer eller personer som avlidit de senaste 10 åren tas med. Vi tar inte heller med personer med händelser som född, vigd eller död före år 1500 (se artikel i Diskulogen nr 117, sidan 15 eller på webben www.dis.se/disbyt-1500).

Dina fullständiga ortsangivelser med gård, by, gatuadress etcetera tas

56339 Gunnar Blomstrand	03011 Ingmar Berthelsen	03011 Ingmar Berthelsen
	Olof Hammar	Anders Börjesson Gathe f. 1647 Onsala, Hallands län (N) [*] d. 1710 Onsala, Hallands län (N) Christina Larsdotter Hielm f. 1654 Tölö, Hallands län (N) d. 1735 Onsala, Hallands län (N)
Christen Gatenhielm f. 1682 Onsala, Hallands län (N) [*] d. 1722 Onsala, Hallands län (N) [**]	Ingela Gatenhielm f. 1692 Onsala, Hallands län (N) [**] g. 1711 Onsala, Hallands län (N) [**]	Lars* (Lasse I Gatan) Gatenhielm f. 1689 Onsala, Hallands län (N) [*] g. 1711 Onsala, Hallands län (N) [**]
Relation med Helena Katarina Utfall f. 1689 Göteborg, Göteborgs och Bohus län (0)	Relation med Lars* (Lasse I Gatan) Gatenhielm f. 1689 Onsala, Hallands län (N) g. 1711 Onsala, Hallands län (N)	Relation med Ingela Gatenhielm f. 1692 Onsala, Hallands län (N) g. 1711 Onsala, Hallands län (N)
	Relation med	

Bild 4. Nya Disbyt kan visa resultat från flera forskare samtidigt.

inte heller med i webbpresentationen, utan den hålls på en övergripande nivå med socken och län. Ytterligare en begränsning i visningen som infördes för några år sedan är att dödfödda barn inte tas med i presentationen även om du har dem inskrivna i din egen databas.

Så det är flera stora skillnader mellan din egen databas och den som visas i Disbyt. Det har aldrig varit meningen att det ska vara en fullständig återspeglings, så ändra inte din egen databas i de aspekterna för att få med personer.

Citat-policy för Disbyt

Styrelsen tog 2017 ett beslut om en citat-policy, för att du ska tänka på några saker innan du sprider uppgifter från Disbyt. I korthet är detta de viktiga punkterna:

Innan du citerar något alls ska du överväga det som står nederst på varje sida: Disbyt är en andrahandskälla. Föreningen Dis kan inte garantera att uppgifterna - vare sig släktrelationerna eller släktnotiserna - är korrekta. Vi rekommenderar att alla uppgifter som hämtas från Disbyt kontrolleras mot uppgiftslämnaren och originalkällorna.

Detta är extra viktigt om uppgifterna citeras på ett offentligt forum som Anbytarforum eller Facebook eller publiceras på annat sätt. Dis rekommenderar starkt att du först kontrollerar uppgifterna. Bidragsgivaren kan ha rättat eller lagt till uppgifter sedan de skickades in till Disbyt. Ur ett etiskt perspektiv är det viktigt att ange vem

som är källan, det vill säga vem som har lämnat bidraget med uppgiften till Disbyt.

Vad är "begränsade delar"? Det är en fråga om omdöme, men Dis anser att ett citat omfattande upp till 10 personer i ett sammanhang är en begränsad del. Behöver du mer - kontakta bidragsgivaren och fråga!

Hur anger jag källan då jag citerar från Disbyt? Exempelvis: Uppgifterna är hämtade 2017-01-31 från databasen Disbyt, bidragslämnare Torben Tassemark. Du bör alltså ange såväl att uppgifterna är hämtade från Disbyt, som bidragslämnarens namn. Därtill bör du ange det datum då du hämtat uppgifterna från Disbyt.

Du kan läsa policydokumentet i sin helhet på vår webbplats www.dis.se/disbyt-citat-policy.

En annan aspekt som vi inte tagit upp är frågan om kvaliteten på materialet. Vi har ett system med stjärnor som bedömer utformningen av källhänvisningen - inte om det är rätt eller fel källa som anges!

Har till exempel en ort blivit fel på grund av att den placerats fel (när du skrivit enbart byn Hör, så att byn Hör i socknen Västra Sönnarslöv i dåvarande Kristianstads län har lästs av Disbyt-ombudet till socknen Höör i dåvarande Malmöhus län, eller byn Vännäs i socknen Överkalix i Norrbottens län har blivit socknen Vännäs i Västerbottens län - och så vidare) så hjälper inte en fullständigt formulerad källhänvisning. Har någon blandat ihop personer med samma namn, födda samma år i samma socken, så

hjälp det inte om femton personer har den uppgiften och en enda person har en annan uppgift, majoriteten vinner inte. Likaså kan uppgifter från en väl spridd, och oftast trovärdig, källa som Elgenstierna vara felaktiga när de avviker mot vad en annan forskare anger i Disbyt. Som sagt, kontakta forskaren bakom uppgifterna i Disbyt.

Sammanfattning

Avslutningsvis vill jag säga - testa Disbyt! Du kan i många tidigare nummer av Diskulogen läsa om vilken god nytta våra medlemmar haft av Disbyt som uppslag, tips och förslag längs vägen. Kontakta gärna de medlemmar som har samma personer som du i sitt träd - de kan vara en släkting som har mer uppgifter, har foton och/eller har DNA-testat sig. Likaså kan du få en rättelse av ditt eget material, för att någon hör av sig och berättar om en uppgift som de har eftersom de forskat på samma person men från en annan tidpunkt i livet.

Kom ihåg att du kan lämna in bidrag till Disbyt från alla släktforskningsprogram, och att det faktiskt ger dig mer tillbaka att lämna ett bidrag, både i vad du ser på webben och vad du får för möjlighet till direktkontakter. Det är en av dina medlemsförmåner! ▣

Helårs-
prenumeration
275 kr

Börja prenumerera i dag:
rotter.se/shf-tidningen

Ta upp jakten på slakten! *med*

SLÄKT

HISTORISKT FORUM

Släkthistoriskt Forum är tidningen för dig som älskar släktforskning. Genom historiska tillbakablickar och mängder av tips och knep får du veta mer om dina släktingars liv – samtidigt som du blir en fena på att hitta dem i källorna.

Sedan 1970-talet har den numera anrika tidningen gett en röst åt släktforskarna själva, belyst nyheterna i släktforskarvärlden och visat vägen i den snabba utvecklingen av släktforskning som hobby och vetenskap.

Magasinet håller ett lågt pris, är inte vinstdrivet och allt överskott går tillbaka till Sveriges Släktforskarförbunds verksamhet – så genom att prenumerera på Släkthistoriskt Forum bidrar du till att nya, spännande produkter kan tas fram, föreningarnas intressen tas tillvara och till att släktforskar rörelsen är en kraft att räkna med.

Släkthistoriskt Forum utkommer med fem välfyllda nummer om året.

Läs mer på: rotter.se/shf-tidningen

Håkan René

VI NÅDDES i början av april av meddelandet att Håkan René, Vällingby, avlidit. Han var Disgen-fadder in i det sista, trots att han var svårt sjuk. Håkan var under åren 2010-2013 fadderansvarig, eller supportansvarig, det vill säga han hade hand om fadderorganisationen utåt mot faddrar och inåt gentemot styrelsen. Han kom därför i kontakt med många, både funktionärer och medlemmar i föreningen, och han var medlem sedan 1995 vilket gett mycket kontakter under åren. Håkans barn skrev till oss att Föreningen Dis och hans engagemang betytt oerhört mycket för honom genom åren. De skriver också att de har ärvt ett rejält material från Håkans släktforskning och att de hoppas förvalta det väl för kommande generationer. Föreningen Dis styrelse och kansli har framfört vårt deltagande i de anhörigas sorg.

† Avlidna Dis-medlemmar

4643	Ullagreta Carlsson, Stockholm	19402	Sven Carlsson, Tierp	39005	Ingegerd Arup, Kristianstad
4676	Göran Karis, Sundsvall	20234	Lars-Åke Axell, Linköping	40130	Ciri Högberg, Råå
5797	Leif Ekberg, Påarp	20668	Brita Horn Ohlsson, Vellinge	40737	Ulf Svensson, Örebro
6017	Ingvar Jonason, Lammhult	21671	Margareta Boström, Skellefteå	40892	Gunilla Holmkvist, Malmö
6446	Carlåke Jakobson, Lund	24085	Ingvar Nilsson, Tranås	41283	Bo Pålsson, Ängelholm
6892	Håkan René, Vällingby	24815	Berndt Johansson, Västerås	42173	Uno Persson, Höör
8199	Birgit Turesson, Eskilstuna	25776	Ingela Glansberg, Länghem	43642	Thore Jansson, Rottneros
9691	Per-Ola Gustafsson, Forserum	26509	Sven Boberg, Västerås	44131	Anne-Louise Mosell, Västerås
9849	Lars-Erik Olsson, Glava	27033	Sten-Hermann Schmidt, Umeå	44516	Eva Iversen Hasselrot, Djursholm
10046	Uno Hultberg, Stenungsund	27427	Lars Magnusson, Hässleholm	44950	Ola Johansson, Motala
10373	Lennart Offnegård, Matfors	27444	Curt Jansson, Västerås	44952	Iris Johansson, Hyssna
10765	Kaj Dahlquist, Lidköping	29113	Birgitta Stenius, Åkersberga	45317	Ingmar Lindkvist, Klippan
10932	Vilgot Larsson, Örnsköldsvik	29520	Aage Kilsand, Simrishamn	46220	Inger Noland, Annelöv
11195	Ulla Wahlmark, Sollebrunn	30672	Jan Kilander, Norsborg	47549	Ulla-Britt Öst, Hjärup
12610	Åke Persson, Hässleholm	30827	Stig Engström, Dorotea	48337	Bengt Broberg, Eskilstuna
13169	Britt-Sofie Persson, Lund	31077	Lars-Y Blidh, Farsta	49792	Maud Karlsson, Norrköping
13679	Örjan Dahlberg, Skärblacka	33037	Börje Nilsson, Växjö	50593	Anders Eriksson, Västerhaninge
14698	Tore Andersson, Linköping	33096	Gunvor Petersson, Linköping	50831	Britt-Marie Nyberg, Linköping
16215	Göran Ljung, Stockholm	34269	Conny Johansson, Linköping	54358	Christina Ekholm, Rydebäck
16306	Roger Berglund, Järfälla	36548	Hans Svensson, Mariestad	56281	Hans Ungesson, Eslöv
16569	Curt Ostwald, Hägersten	37132	Kurt Mattsson, Linköping	56352	Sven-Hilding Arnell, Hyssna
19357	Karl-Eric Lång, Gunnilse	37551	Riitta Weckström, Norrtälje	56906	Kenneth Radencrantz, Skanör

– Hjälp, jag har tappat bort dem! Vad ska jag göra?

– Har du kollat BiS?

– BiS? Vad är det?

– Sveriges största personregister. Finns hos ArkivDigital.

SKOGSJÖMEDIA ÅLAND

Befolkningen i Sverige (BiS) 1860–1947 är ett personregister till Sveriges samtliga husförhörlängder och församlingsböcker för tiden omkring 1860 till 1947. Ett fantastiskt hjälpmedel för att lösa gåtorna i släktträdet!

Vart tog den försvunne systemen vägen? Hon som försvinner i husförhörlängderna på 1840-talet.

BiS är det självklara stället att börja söka. Skriv in uppgifterna du har (ofta räcker det med namn och födelsetid). Välj en träff som ser intressant ut, klicka på länken och läs vad som står om personen direkt i originalkyrkboken. Besvärliga släktforskningsproblem kan lösas på några minuter!

Hos ArkivDigital hittar du också två andra kraftfulla databaser, *Sveriges befolkning 1950* och *1960*, som innehåller uppgifter om alla som var skrivna i Sverige dessa år: Namn, födelsetid och -ort, yrke, bostadsort (adress och fastighet), civilståndsförändring med mera. Dessutom finns *Sveriges befolkning 1975* och *1985*.

ArkivDigital har förstås också källorna du behöver för att du ska kunna släktforska på riktigt: kyrkböcker, bouppteckningar, militära rullor, skattelängder, etc. Allt som nytagna färgbilder.

ArkivDigital – Sveriges största leverantör av källmaterial för släktforskare!

Läs mer på www.arkivdigital.se

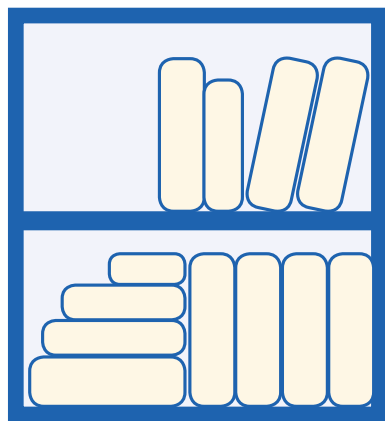
ArkivDigital
Din nyckel till historisk kunskap

ArkivDigital är Sveriges ledande leverantör av historiskt källmaterial via internet till historiker, släkt- och hembygdsforskare och alla andra som vill studera källorna i original. Bolaget grundades 2005 och har i dag ca 35 anställda och 370 aktieägare.

Bra info om Dispos

TACK TILL Bo Bengtsson som skrev artikeln "Dispos hjälper till" i nummer 124. Jag har läst tidningen Diskulogen i många, många år, men nu tittade jag till på vad Bo ville visa. Jag har aldrig använt Dispos på detta fantastiska sätt. Har helt enkelt inte studerat det så noggrant. Det finns så många möjligheter nu så det är svårt att greppa allt. Därför är det bra att pärlor som denna dyker upp. Är man 75 + (som många släktforskare är) gör det inget att artiklar upprepas med jämna mellanrum.

ANNA-GRETA ÖHLUND I GÄVLE

Nya böcker

Har du gett ut en bok med anknytning till släktforskning? Har du nyss läst en intressant bok om släktforskning? Skicka gärna in tips till Diskulogen om nya (utgivna under de senaste två åren) böcker med anknytning till släktforskning så att fler medlemmar kan hitta dem. Skicka ditt tips till diskulogen@dis.se.

Dalarölotsar
Dalarö Hembygdsförening
Limbunden, 128 sidor
220 kronor inklusive porto
g.maijgren@telia.com

Denna skrift handlar om lotsar och sjöfart. Boken startar med en kortare presentation med bild av de lotsar som var verksamma på 1900-talets Dalarö. Därefter förflyttar vi oss, många hundra år tillbaka till 1200-tal och berättar hur lotsväsendet startade och utvecklades. Då var naturligtvis landsvägstransporter omöjliga och all export, import, kulturutbyte söderifrån till och från Stockholm måste ske på köl via Dalaröleden. Inrättandet av Sveriges första sjötull på Dalarö år 1636 skapade ett ökat lotsbehov. Under mer än 100 år kring 1700–1800 var Dalarö Sveriges största lotsplats med flest personer i lotsstaten.

Av kärlek buren, i trolldom död
Gösta Johansson
Inbunden, 312 sidor
ISBN: 9789163961694
180 kronor + porto
inger.direkt@telia.com

Vi får följa Kierstins öde från sätesgården Osaby i Småland till hovet i Stockholm i en tid som präglas av krig och bondeuppror. Kierstin, som fått epitetet "Ängeln på Osaby", uppmärksammas vid slottet för sin förmåga att råda lindring och bot för kropp och själ. Hon får i uppdrag av kung Johan III att bota hans älsklingsdotter Lucretia. Men då Kierstin misslyckas blir hon istället åtalad för att genom trolldom ha tagit Lucretia av daga. Till sist avrättas Kierstin på Stockholms Stortorg – den enda kvinna av adlig börd i Sveriges historia som dömts till döden för mord genom trolldom.

Insändare

Trender i släktforskningen

Jag har använt datorn aktivt i min släktforskning i 18 år, hållit släktforskningskurser i 14 år och varit fadder hos Dis i 7 år. Här är lite funderingar kring hur släktforskningen har förändrats under den tiden samt troliga trender i framtiden.

På mina kurser för 10–15 år sedan pratade vi mycket om i vilka arkiv man skulle kunna hitta det man letade efter. Vi letade i arkivförteckningar och i NAD (Nationella Arkivdatabasen) för att beställa fram rätt volymer till exempel på Landsarkivet. Digitalt var det främst kyrkböcker före 1900 som var tillgängliga. Några cd-skivor hade även kommit. Vi ställde även många frågor i förbundets Anbytarforum.

Databaser och internet

På motsvarande kurs i år handlade det inte alls så mycket om var i arkiven man skulle leta, utan mest om vilket register, databas eller vilken cd-skiva som fanns där man snabbt kunde söka fram uppgifter, direkt på namn och datum. I registren och databaserna finns allt oftare även länkar direkt till originalkällan. Cd-skivor finns det många av idag. Det finns också många sökbara släktträd på nätet, som vårt Disbyt som är tillgängligt främst för Dis egna medlemmar. Vi använder även många webb-forum för utbyte och diskussion, och det har kommit många nya möjligheter för dokumentation och publicering.

Det finns risker med alla dessa andrahandskällor då felaktigheter är svåra att rätta och sprids ohämmat över nätet, utan att originalkällan kontrolleras. Det positiva är att de kan ge tips om vidare forskning. Denna trend kommer att fortsätta i accelererande takt.

Tekniken

Med den tekniska utvecklingen de senaste 10–15 åren har även möjligheterna att använda datorer i släktforsk-

ningen förändrats. Allt mer digitalt material har kunnat göras tillgängligt via internet, och kommunikation via nätet har blivit både lättare och snabbare. Vi ser att mobila enheter, som surfplattor och smarttelefoner, allt mer klarar av traditionella datorers funktioner och ger möjligheter till helt nya användningar inom släktforskningen. Det finns appar för släktforskning och presentation, och många traditionella program och tjänster har blivit webbaserade och kan då användas även på dessa. Surfplattorna och smarttelefonerna är också lättare än en dator att ha med sig var som helst och när som helst.

Vi kan räkna med att tjänster på mobila enheter kommer att efterfrågas i allt högre grad, kanske mest för presentation, kommunikation och informationsinsamling i form av fotografering, ljudinspelning och noteringar, men även för att registrera släktträd.

DNA-forskning

DNA är ett hett tema nu och det ger många nya möjligheter i släktforskningen. Efterhand som allt fler testar sig kommer vi att ha allt större chans att hitta släktingar, kända eller okända, och det kommer allt fler förfinade tjänster på nätet för att analysera och bearbeta resultaten.

Sociala medier

Det finns massor av diskussionsforum på nätet nu som används flitigt. Även Dis support går allt mera över till sociala medier. Många forskar eller kommunicerar via Facebook eller molntjänster och lägger ut mycket material,

både text och bilder. Här finns faran med rättigheter och integritet. Har du rättigheten till bilden du lägger ut, och vem äger bilden och annan information efter du lagt ut den?

Integritet

Det är ingen nyhet att integritet är ett problem på nätet, något som vi som släktforskare måste ta hänsyn till. Vad får vi registrera i släktträd på nätet? Kan andra sno min forskning? Vad får vi skriva på sociala medier så att vi inte kränker eller bryter någon lag? Vad händer med mitt DNA-prov?

Våra utmaningar

Det är en utmaning för Dis att möta både den tekniska utvecklingen och användarnas behov. Våra program och tjänster bör i möjligaste mån vara anpassade till den enskilde medlemmens personliga förmågor och önskemål, både för de som bara önskar grundläggande funktioner och för de som önskar avancerade funktioner.

Dis har också en pedagogisk uppgift att inspirera och hjälpa den enskilde medlemmen att acceptera, förstå och lära sig dessa nya möjligheter. Att förklara det tekniskt komplexa på ett enkelt sätt med enkla ord och meningar.

Regionföreningarna

Förutom tidning, nyhetsbrev, hemsidor och forum så är det de personliga mötena på träffar, studiecirklar och kurser, liksom kontakterna med våra faddrar, grunden som ger medlemmen information och inspiration för sin fortsatta släktforskning.

TORGNY LARSSON

Tolka rätt!

"Tolka rätt!" ger en omfattande handledning i tolkning av gamla handskrifter. Boken innehåller:

- Lite grundläggande om paleografi.
- Alla bokstäver från A-Ö, med kombinationerna <ss>, <sk>, <st>, <ft> och <fft>.
- Bokstäverna presenteras i ord där de förekommer.
- Avstavningar, förkortningar med mera.
- Gamla mynt och mått.
- Fullständig tolkning med kommentarer till 71 texter av varierande svårighetsgrad. Texterna är hämtade från kyrkböcker, generalmönsterrullor, sockenstämmoprotokoll, speciella händelser, bouppteckningar, domböcker med mera.
- Källhänvisningar till ArkivDigital för alla texter, samt till Riksarkivets digitala forskarsal om tillämpligt.

"Tolka rätt! Fördjupning" är en komplettering till "Tolka rätt!". Boken innehåller flera svårtolkade bokstäver, siffror och ordningstal (såväl romerska som arabiska), cirka 90 latinska ord samt 23 svårare eller speciella texter.

Titel: Tolka rätt!

Författare: Torbjörn Wahlström och Thorulf Imselius

Omfång: 140 sidor

Bindning: spiralbunden bok

ISBN: 978-91-639-4600-4

Pris: 275 kronor

Titel: Tolka rätt! Fördjupning

Författare: Torbjörn Wahlström och Thorulf Imselius

Omfång: 60 sidor

Bindning: spiralbunden bok

ISBN: 978-91-639-4601-1

Pris: 175 kronor

Funktionärer

Faddrarna har talat om på vilket sätt de vill bli kontaktade. Den kontaktinformation som inte står inom parentes bör användas i första hand. Om det står dag eller kv efter ett telefonnummer vill faddern helst bli uppringd dagtid resp. kvällstid. Faddrarna är listade i postnummerordning.

Sedan förra numret av Diskulogen har Disgen-fadder Håkan René avlidit (se sidan 35).

Dis faddrar är en grupp erfarna medlemmar som på ideell basis åtagit sig att dela med sig av sina erfarenheter till andra medlemmar, via telefon och e-post. Det finns inga garantier för att dina problem blir lösta genom att du kontaktar en fadder, eller att du slipper datorrelaterade olyckor. Genom att kontakta en fadder har du förbundit dig

- att ha tagit en säkerhetskopiering innan samtalet (e-posten)
- att följa fadderns råd på egen risk
- att ha samtyckt till att faddern inte kan göras ansvarig på något sätt för eventuella fel, misstag, dataförluster eller annan skada.

Disgen/pc Sverige

Fadderlista i postnummerordning	
Peter Åberg	Stockholm 073-5157668
Stig Geber	Uttran 08-53030734 stig.geber@telia.com
Hans Peter Stülten	Nynäshamn 0707-828491 h-p.stuelten@outlook.com
Carl-Göran Backgård	Åkersberga 076-3170127 cg@milstolpen.org
Carl Strandberg	Malmö 070-5942775 carolus.strandberg@gmail.com
Torgny Larsson	Malmö larsson.torgny@gmail.com
Bengt Kjällerström	Lund (070-2703944) bengt@kj2.se
Magnus Hellblom	Lund 046-248470 0733-360102 magnus@hellblom.com
Anders Larsson	Svedala 070-7470759 anders@dis-syd.se
Sven Kylefors	Helsingborg 042-297345 0703297345 sven.kylefors@telia.com
Lena Ringbrant Ekelund	Klippan 0435-711060 070-2320079 l.re@telia.com
Benny Olson	Kristianstad 0701-439407 olsonbenny@hotmail.com
Bo Lundgren	Nymölla 0735-288825 bo@elmedia.se
Staffan Knös	Ronneby 0705-951338 1338-sek@telia.com
Arne Sörlöv	Tving 0721-505333 arne@sorlov.com
Christina Claeson	Göteborg 031-159538kv ch_claeson@hotmail.com
Hans Nyman	Borås 033-254075 0705-254075 hansnyman@telia.com
Tomas G H Johansson	Svenljunga 0325-13631kv tomasgh@live.se
Leif Berglund	Huskvarna 036-130797 073-6715111 leifbhva@gmail.com
Tommy Nilson	Eksjö 070-3031732 tommy@betoni.se
Börje Jönsson	Eksjö 070-8631217 borje.jn@gmail.com
Anders L. Hjalmarsson	Linköping 070-6004078 ka.lindman@gmail.com
Peter Tilly	Linköping 070-3660003 peter.tilly@telia.com
Birgitta Karlsson	Sturefors 013-52943 073-0945945 birgitta5karlsson@gmail.com
Tor-Leif Björklund	Norrköping 0768-130387 torleif.bjorklund@telia.com
Elisabeth Molin	Visby 0705-116292 elisabeth@imolin.se
Bengt Hammarström	Karlskoga 0586-36587 072-7352434 b.hammarstrom@telia.com
Jan Wallin	Örebro 019-183830 070-3877888 jan.wallin.orebro@telia.com
Claes Embäck	Gävle 026-192500 0735-808972 cgou99@gmail.com
Olle Olsson	Gävle 026-101376 070-6303267 olle.olsson.gavle@gmail.com
Staffan Bodén	Gnarp 070-5369583 hampus3249@gmail.com
Tony Rödin	Bollnäs (0703-506304) tony.rodin@gmail.com
Bodil Orremo	Frösön 070-5281816 bodil.orremo@gmail.com
Bernth Lindfors	Njurunda 060-31524 070-2750339 bernth.lindfors@telia.com
Örjan Öberg	Härnösand 0611-22188 070-6534127 orjan@baskskuru.se
Peter Johansson	Örnsköldsvik 070-5648859 peter.johansson-oer@telia.com
Lennart Näslund	Örnsköldsvik 076-8480114 lennart@hsn.nu
Tommy Jacobsson	Umeå 090-32493 070-5125770 tommy.umea@gmail.com
Laila Larsson	Ersmark 0910-720041 070-6164410 laila.tuva@outlook.com
Curth Svedberg	Roknäs 0911-240498 070-6619907 curth.svedberg@telia.com
Stefan Wennberg	Seskarö 0922-61315 070-6556433 stefan.vennberg@telia.com

Disgen/pc Finland

Henrik Mangs Vasa +358-500268361kv henrik.mangs@netikka.fi

Disgen/pc Norge

Alf Christophersen Songe +47-37164209 alf.christophersen@medisin.uio.no

Disgen/Linux

Thomas Björk	Höör	0413-23458		tb@bytecode.se
Roy Johansson	Borås	033-7709522	0709-706170	roykleval@gotanet.com

Mac

Kerstin Bjernevik	Kista	08-7511630		kerstin.bjernevik@gmail.com
Helge Olsson	Svedala		0708-583988	ernsthtelge.olsson@gmail.com
Anders L. Hjalmarsson	Linköping	070-6004078		ka.lindman@gmail.com
Sven Olby	Västerås	021-20494	076-1091184	sven.olby@telia.com
Gunilla Hermander	Hudiksvall	0650-94188		macnilla@telia.com
Kerstin Farm	Matfors	070-1770111		kerstin@farm.se

Min Släkt/pc

Lotta Sörensen	Sölvesborg	0760-141262		lotta.1957@gmail.com
Kjell Croné	Göteborg	031-159538kv		crone.kjell@gmail.com
Annelie Lindgren Kedehag	Mölnlycke	0739-778388		petared@gmail.com
Bo Svartholm	Frösön	063-44286	070-6276073	bo.svartholm@gmail.com

Holger/pc

Sven Olof Åkerlund	Huddinge	(070-5112847)		sven.olof.akerlund@gmail.com
--------------------	----------	---------------	--	------------------------------

Karthantering

Lena Ringbrant Ekelund	Klippan	0435-711060	070-2320079	l.re@telia.com
Tor-Leif Björklund	Norrköping	0768-130387		torleif.bjorklund@telia.com

Disbyt-ombud (Sverige)

Bernth Lindfors	Njurunda	060-31524	070-2750339	bernth.lindfors@telia.com
Carl-Olof Sahlin	Täby	08-7563314		carl-olof.sahlin@telia.com
Charlotte Börjesson	Västra Frölunda	031-478093		charlotte.borjesson@telia.com
Donald Freij	Värnamo		0702-780885	donald@freij.se
Gunnar Bergstedt	Stockholm	0707-716906		sm0ald@comhem.se
Hans Vappula	Borås	033-150036		hans.vappula@gmail.com
Håkan Johansson	Västerås	021-22274	070-2224857	hakan.johansson.021@telia.com
Håkan Asmundsson	Linköping	013-154126		hakan@asmundsson.nu
Jerker Thorell	Uppsala	018-693620		jerker.thorell@telia.com
Kent Hektor	Ystad	0707-530201		kent.hektor@comhem.se
Kerstin Malm	Örebro	073-0429721		kegubi60@gmail.com
Rolf Eriksson	Vikingstad	0723-628263		rolferiksson@brevet.se

Disbyt-ombud (Sverige & Finland)

Gunnar Bergstedt	Stockholm		0707-716906	sm0ald@comhem.se
------------------	-----------	--	-------------	------------------

Dis Arkiv

c/o Bo Kleve, Solhaga 7, 582 46 Linköping		013-104 204		dis_arkiv@dis.se
---	--	-------------	--	------------------

Ordförande

Daniel Berglund

Hängestensvägen 38, 421 67 V. Frölunda,
031-443 143, 0705-244088
daniel.zz.berglund@gmail.com

Vice ordförande

Eva Dahlberg

Brunnsgatan 28, 553 17 Jönköping,
036-169 857,
evad.forening@gmail.com

Sekreterare

Elisabeth Leek

Norra Notåsa,
573 73 Sunhultsbrunn, 0140-212 25,
elisabeth.leek@telia.com

Ekonomiansvarig

Tommy Nilson

Backgatan 5, 575 35 Eksjö,
070-3031732,
tommy@betoni.se

Övriga ledamöter

Mats O Jansson

Månadsvägen 22 lgh 1201,
177 42 Järfälla, 08-58084137,
maja@cntw.com

Josefine Nilson

Brunstorpssvägen 26 A,
561 36 Huskvarna, 0703-175450,
josefine@mingenealogi.se

Gunilla Kärrdahl

Kristianstadsvägen 6, 289 42 Broby
044-46715, 0705-221957
gunilla@karrdahl.se

Bo Kleve

Solhaga 7, 582 46 Linköping,

bok+dis@klev.se

Lars Engberg

Västra Ringvägen 21, 802 67 Gävle
070-6678604
lars.e.engberg@gmail.com

Christina Claeson

Odinsgatan 20 B, 411 03 Göteborg
031-159538
ch_claes@hotmail.com

Anders Lindberg

Luzernvägen 1 D, 227 38 Lund,
0708-397908,
aelindberg2004@yahoo.se

Kristina Andersson

Kvibergsvägen 7, 531 97 Lidköping,
(0510-27093kv),
foreningar.kristina@gmail.com

Valberedning

Sammanställande: **Peter Johansson**,
valberedning2018@dis.se

NORD

c/o Andersson,
Hamnplan 12A,
941 61 Piteå
070-2525368
ordf_nord@dis.se
Hemsida: www.dis-nord.se
Ordf: Christian Andersson

BERGSLAGEN

c/o Strömberg,
Patentgatan 15 lgh 1103,
722 26 Västerås, 070-210 19 15
ordf_bergslagen@dis.se
Hemsida:
www.dis-bergslagen.se
Ordf: Lars-Göran
Nilsson

MITT

c/o Lilliesköld,
Johannedalsv 150,
863 37 Sundsvall
060-155 030
ordf_mitt@dis.se
Hemsida: www.dis-mitt.se
Ordf: Rolf Lusth

ÖST

c/o Ingrid Mild,
Vålbergavägen 167,
175 69 Järfälla
ordf_ost@dis.se
Hemsida: www.dis-ost.se
Ordf: Ingrid Mild

Kassör Kerstin Fallbrink.

Foto: Gun Utterström

Dis-Bergslagen

DIS-BERGLAGEN BILDADES i november 1995 under namnet Dis-Aros och har sitt säte i Västerås. Verksamhetsområdet omfattar hela eller delar av Västmanland, Närke, Södermanland, Uppland, Dalarna och Värmland. Vid starten hade vi endast 20 medlemmar men idag är vi glädjande nog fler än 1500 medlemmar. Det visar vilket stort intresse det finns för släktforskning.

Dis-Bergslagen samarbetar med Örebro Släktforskare som har en forskarsal och ett bibliotek där alla medlemmar i Dis-Bergslagen kan utnyttja datorer, abonnemang och databaser. Sedan ett år har ett DNA-café haft öppet en gång varje månad under vinterhalvåret, där medlemmar som gjort ett DNA-test kan få hjälp att tolka sitt resultat. Under våren har vi haft en tematräff för medlemmar boende i Örebro närområde, denna gång

var temat Strukturera och städa i dina släktdatabaser. Niklas Hertzman var inbjuden till en föredragskväll och berättade om nyheter hos ArkivDigital. En nybörjarkurs i Disgen 2018 har genomförts med fem deltagare som efter kursen fick diplom.

Dis-Bergslagen har inga egna lokaler i Västerås men har under flera år haft ett gott samarbete med ABF och numera befinner vi oss i deras lokaler i Culturen i Kopparlunden där vi en gång varannan vecka, mellan klockan 17.00 och 20.00, har medlemsträffar som är flitigt besökta. Under dessa träffar hjälper vi släktforskare med deras problem. Det kan gälla Disgen, Disbyt, Dispos eller problem att läsa vad som står. Deltagarna kan också använda föreningens olika källor, som ArkivDigital, folkräkningar och andra släktforskningsskivor, som dödboken, smedforskning eller rotemansarkivet.

I samband med årsmöte och halvårsmöte har vi även bjudit in föreläsare, de senaste har varit Tor-Leif Björklund som berättade om karthantering i Disgen och Josefine Nilson som berättade om utskrifter i Disgen. Båda föredragen var mycket uppskattade och lärorika.

Dis-Bergslagen har också fått en ny kassör, Kerstin Fallbrink. Hon har tagit över rollen efter Gerd Svensson, som gjort ett fantastiskt arbete under 18 långa år.

Dis-Bergslagen har en hemsida, www.dis-bergslagen.se, där vi informerar om verksamheten i vår region samt en medlemstidning, Disponibelt, som utkommer med två nummer per år.

ELSMARIE STRÖMBERG

FILBYTER

c/o Föreningshuset
Fontänen, Västra vägen 32,
582 28 Linköping
070-282 4255
ordf_filbyter@dis.se
Hemsida: www.dis-filbyter.se
Ordf: Helen Lindqvist

SMÅLAND

c/o Gröön,
Skälsbäck Norrgården 107,
570 72 Fagerhult
ordf_smaland@dis.se
Hemsida: www.dis-smaland.se
Ordf: Eva Gröön

VÄST

c/o Amberntsson,
Persikogatan 126,
426 56 Västra Frölunda
031-290186
ordf_vast@dis.se
Hemsida: www.dis-vast.o.se
Ordf: Ylva Amberntsson

SYD

Porfyrvägen 20,
224 78 Lund,
ordf_syd@dis.se
Hemsida: www.dis-syd.se
Ordf: Staffan E:son Knös

Dis-Väst

Fikapaus under årsmötet.

Foto: Dis-Väst

DIS-VÄST ÄR en av de tre största regionföreningarna i Dis. Vi har en lokal på Gamla Torget 43 i Mölndal. Där har vi ett antal datorer för dig som vill släktforska på egen hand. Datorerna har en mängd olika databaser och programvaror installerade. Öppettider varierar, se vår hemsida. Dis-Väst ger också kurser i Disgen och släktforskning på dagtid eller kvällar i lokalen. Även våra temakvällar, där vi tar upp allt från DNA, teknik och olika delar i Disgen, hålls i våra lokaler i Mölndal.

Två gånger per termin har Dis-Väst medlemsmöten med olika aktiviteter och teman. Vi försöker att samarbeta med lokala släktforskarföreningar för

att vi ska komma ut mer i vårt stora område.

Vi har en programgrupp som gör ett strålande arbete med att leta fram intressanta föreläsare till våra aktiviteter.

Vårt medlemsblad heter Disketten och utkommer fyra gånger per år som pdf-fil. Disketten finns att laddas ner från Dis-Västs webbplats. Vi har även börjat skicka ut medlemsinformation via mejl till den mejladress som angetts till Dis. Får ni inte denna information bör ni kontrollera er skräppost och/eller den mejladress ni lämnat till Dis.

Är du medlem i någon lokal släktforskarförening och vill att Dis-Väst ska besöka er, tag kontakt med någon

i styrelsen. Kontaktuppgifter finns på vår hemsida www.dis-vast.o.se.

Om du är intresserad av att hjälpa till i föreningen vid våra arrangemang, har förslag på en lokal eller föreläsare, eller vill bistå medlemmar i vår lokal är du hjärtligt välkommen att kontakta oss.

YLVA AMBERNTSSON

Avsändare:
Föreningen Dis,
Gamla Linköping, 582 46 Linköping

POSTTIDNING

B

Nu kan du ladda ner och köpa Disgen 2019!

Gå till www.dis.se/disgen och ladda ner Disgen 2019.

Installera.

Starta programmet.

Köp Disgen 2019 via länken i hjälpmenyn.

Läs mer om nyheterna på Dis webbplats.

Se till att du har en aktuell säkerhetskopia.